

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen och av vissa andra lagar

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det ändringar i lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen, lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen.

Under kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen ska man för att trygga en kunds språkliga rättigheter, för att undvika en kundrelation som är oändamålsenlig för kunden eller av någon grundad anledning som gäller kundens säkerhet kunna överföra kunden till att bli kund hos en annan kommun inom ett försöksområde eller tillbaka till arbets- och näringsbyrån. Uppgifter inom utkomstskyddet för arbetslösa överförs i större omfattning från arbets- och näringsbyråerna till kommunerna inom försöksområdena. De viktigaste uppgifter som överförs gäller jobbsökningens giltighet och avgörandet av om en person är arbetslös.

Sökande av ändring i beslut om kostnadsersättning enligt prövning förtydligas. Vid sådan förvägran av ersättning som grundar sig på myndighetsprövning ska ändring inte få sökas och i fråga om beslutets övriga delar ska sökande av ändring ske hos besvärsnämnden för social trygghet och försäkringsdomstolen.

Bestämmelserna om rätten att använda kundinformationssystemen korrigeras i lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen och i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. Dessutom föreslås vissa mindre ändringar i lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen.

Lagarna avses huvudsakligen träda i kraft den 1 juni 2021. Bestämmelserna om mer omfattande överföring av uppgifter inom utkomstskyddet för arbetslösa till kommunerna avses dock träda i kraft först den 2 oktober 2021.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning.....	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Beredning.....	4
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	5
2.1 Allmänt.....	5
2.2 Fördelningen av skötseln av uppgifter inom utkomstskyddet för arbetslösa	5
2.3 Överföring av kundrelationen till en kommun inom ett annat försöksområde än det inom vilket kunden har sin hemkommun.....	7
2.4 Rätt för samkommuners tjänstemän att använda arbets- och näringsbyråernas kundinformationssystem	8
2.5 Övergångsbestämmelser i anslutning till att försöket avslutas	9
2.6 Övriga ändringsbehov i försökslagen.....	9
2.7 Sökande av ändring i beslut om kostnadsersättning enligt prövning	10
2.8 Användningsrättigheter till kundregistret över sektorsövergripande samservice	14
3 Målsättning	17
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	17
4.1 De viktigaste förslagen.....	17
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	18
4.2.1 Fördelningen av skötseln av uppgifterna inom utkomstskyddet för arbetslösa	18
4.2.2 Överföring av en kundrelation till arbets- och näringsbyrån eller en annan försökskommun under försöket.....	22
4.2.3 Sökande av ändring i beslut om kostnadsersättning enligt prövning	22
4.2.4 Användarrättigheter till kundregistret över sektorsövergripande samservice	23
5 Alternativa handlingsvägar och deras konsekvenser	23
6 Remissvar	24
7 Specialmotivering.....	28
7.1 Lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen.....	28
7.2 Lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice	34
7.3 Lagen om utkomstskydd för arbetslösa.....	35
7.4 Lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen	36
8 Bestämmelser på lägre nivå än lag	36
9 Ikraftträdande.....	37
10 Verkställighet och uppföljning	37
11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	37
LAGFÖRSLAG	43
1. Lag om ändring av lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen.....	43
2. Lag om ändring av 9 kap. 5 § och 14 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice	48
3. Lag om ändring av 2 a kap. 13 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa	50
4. Lag om ändring av 9 § i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen.....	51
BILAGA	52

PARALLELLTEXT	52
1. Lag om ändring av lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen.....	52
2. Lag om ändring av 9 kap. 5 § och 14 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice	61
3. Lag om ändring av 2 a kap. 13 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa	64
4. Lag om ändring av 9 § i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen.....	65

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

I samband med att riksdagen godkände förslaget till lag om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen godkände den även två uttalanden (RSv 216/2020 rd). Enligt det första av dem förutsätter riksdagen att regeringen bereder bestämmelser som möjliggör att en kund hos en kommun inom ett försöksområde i ett kommunförsök som gäller sysselsättning av grundad anledning kan överföras till att bli kund hos en arbets- och näringsbyrå och att regeringen så snart som möjligt lämnar en proposition om detta till riksdagen. Enligt det andra uttalandet förutsätter riksdagen att regeringen bereder de bestämmelser som behövs för att överföra skötseln av uppgifter inom utkomstskyddet för arbetslösa från arbets- och näringsbyråerna till kommunerna inom försöksområdet i större utsträckning än vad som föreslås i regeringens propositioner (RP 87/2020 rd och RP 114/2020 rd) och så snart som möjligt lämnar en proposition om detta till riksdagen.

Vid riksdagsbehandlingen gjordes det flera ändringar i lagförslaget om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen jämfört med vad som föreslogs i regeringens propositioner (RP 87/2020 rd och RP 114/2020 rd). Dessutom beslutade riksdagen att temporärt ändra bestämmelsen om kostnadsersättning enligt prövning i 9 kap. 1 § 3 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) och att temporärt foga till lagen om utkomstskydd för arbetslösa en ny bestämmelse som anknyter till detta.

Den temporära ändringen av kostnadsersättningen enligt prövning har bedömts öka användningen av kostnadsersättningen avsevärt. Bestämmelserna om sökande av ändring i beslut om kostnadsersättning enligt prövning är för närvarande i viss mån oklara. Det är nödvändigt att förtydliga bestämmelserna när antalet beslut ökar.

Under och efter riksdagsbehandlingen av propositionerna om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen har det också framkommit vissa andra ändringsbehov. Det är motiverat att genomföra även de ändringarna i detta sammanhang.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts vid arbets- och näringsministeriet. En skriftlig remissbehandling ordnades 15.1–26.2.2021. Begäran om utlåtande publicerades i tjänsten utlåtande.fi där alla intresserade hade möjlighet att lämna ett utlåtande om propositionsutkastet.

Utlåtanden begärdes separat av följande instanser: social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet, justitieministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, riksdagens justitieombudsman, justitiekanslern i statsrådet, dataombudsmannens byrå, arbets- och näringsbyråerna, närings-, trafik- och miljöcentralerna, närings-, trafik- och miljöcentralernas och arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter (nedan *utvecklings- och förvaltningscenter*), arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter, Finlands Kommunförbund rf, de 118 kommuner som deltar i kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen, Folkpensionsanstalten, Utbildningsstyrelsen, Arbetslöshetskassornas Samorganisation rf, Finansinspektionen, Sysselsättningsfonden, försäkringsdomstolen, besvärnämnden för social trygghet, Finlands näringsliv rf, statens arbetsmarknadsverk, Kommunarbetsgivarna KT, Företagarna i Finland rf, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Tjänstemannacentralorganisationen

STTK rf., Akava ry, Arbets- och näringsförvaltningens personalförbund ANPF rf, Fackförbundet Pro rf, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdet JHL rf, Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf, Työttömien keskusjärjestö ry, SOSTE Finlands social och hälsa rf och Suomen Kasvupalveluiden tuottajat ry (KASPA).

Ett samrådsförfarande enligt 11 § i kommunallagen (410/2015) har hållits om regeringens proposition och den behandlades i delegationen för kommunal ekonomi och förvaltning den 15 mars 2021.

Bakgrundsmaterialet till regeringspropositionen finns tillgängligt i den offentliga webbtjänsten på adressen <https://tem.fi/sv/projekt?tunnus=TEM155:00/2020>.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Allmänt

Lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen (1269/2020, nedan *försökslagen*) är i kraft 1.3.2020–30.6.2023. Ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen inleddes den 1 mars 2021 och avslutas den 30 juni 2023.

Kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen hänför sig till regeringsprogrammets sysselsättningsmål och stärkandet av kommunernas ansvar i fråga om sysselsättningstjänster. Enligt genomförandeplanen för statsminister Sanna Marins regeringsprogram genomförs kommunförsöket som gäller sysselsättningen från ingången av 2021 till utgången av juni 2023.

I försöket överförs skötseln av vissa av de statliga arbets- och näringsbyråernas uppgifter för en viss tid till utvalda kommuner. Avsikten är att i fråga om de kundgrupper som fastställs närmare i lagen och som delvis är svårssysselsatta utreda vilka konsekvenser stärkandet av kommunernas roll får för sysselsättningen på den öppna arbetsmarknaden och för längden av sysselsättningsvägen. Det centrala i försöket är att kommunerna samordnar den service som de producerar inom olika verksamhetsområden och den offentliga arbetskraftsservicen för att göra det smidigare för kunderna att få service. I sista hand har försöket som mål att höja sysselsättningsgraden, att främja sysselsättningen särskilt bland dem som befinner sig i en svag ställning på arbetsmarknaden samt att lägga band på de totala kostnader som arbetslösheten föranleder i de offentliga finanserna. När försöket inleds blir över 200 000 arbetssökande som hör till försökets målgrupp överförda till de kommuner som deltar i försöket. För genomförandet av försöket överförs cirka 1 100 årsverken från staten till skötseln av de uppgifter som avses i försökslagen. Dessa årsverken underställs den kommunala arbetsledningen.

2.2 Fördelningen av skötseln av uppgifter inom utkomstskyddet för arbetslösa

De uppgifter inom utkomstskyddet för arbetslösa som sköts av kommunerna inom försöksområdena

Enligt lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen sköter kommunerna inom ett försöksområde uppgifter med koppling till genomförandet av systemet för utkomstskydd för arbetslösa. En kommun inom ett försöksområde ska till Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassorna lämna bindande utlåtanden enligt 1 kap. 4 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsförmåner.

Enligt 12 § 2 mom. i försökslagen ska en kommun inom ett försöksområde lämna ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om arbetssökandens deltagande i sysselsättningsfrämjande service och om huruvida servicen ingår i sysselsättningsplanen. Ett utlåtande ska också lämnas om inledandet av servicen och om avslutandet av den samt om ändringar under servicen. Utlåtandet ska också innehålla information om den plats där servicen ordnas.

Det är dock en arbets- och näringsbyrå som i stället för en kommun inom ett försöksområde ska lämna ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om arbetssökandens deltagande i arbetskraftsutbildning enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice eller lagen om yrkesutbildning. Arbets- och näringsbyrån ska också lämna ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om den integrationsutbildning som ordnas som arbetskraftsutbildning.

En kommun inom ett försöksområde ska också lämna ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om förutsättningarna att stödja en arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Ett utlåtande lämnas bland annat om uppföljning av studierna och om försummelse av dem. På motsvarande sätt lämnas ett utlåtande om förutsättningarna att stödja en invandrades frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån enligt lagen om främjande av integration (1386/2010).

De uppgifter inom utkomstskyddet för arbetslösa som sköts av arbets- och näringsbyråerna

En arbets- och näringsbyrå ska lämna ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om de förutsättningar för en arbetssökande som är kund hos en kommun inom ett försöksområde att få arbetslöshetsförmåner som inte omfattas av de i 12 § 2 mom. i försökslagen avsedda förutsättningar som hör till behörigheten för en kommun inom ett försöksområde.

En arbets- och näringsbyrå ska avgöra huruvida de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av förmåner enligt 2 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa uppfylls. Dessutom lämnar arbets- och näringsbyrån ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om jobbsökningens giltighet, sökande av heltidsarbete, arbete som utförs i anställningsförhållande samt vilken inverkan sysselsättning i företagsverksamhet eller eget arbete och studier har på rätten att få arbetslöshetsförmåner. Vidare lämnar arbets- och näringsbyrån ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om rätten till arbetslöshetsförmån för unga personer som saknar utbildning som ger yrkesfärdigheter och om åtgärder i stället för skyldigheten att söka till en utbildning.

En arbets- och näringsbyrå ska med stöd av 2 a kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa bedöma en arbetslös arbetssökandes förfarande och överväga en eventuell indragning av arbetslöshetsförmånen för en viss tid eller tills vidare, om personen i fråga lämnar sitt arbete eller blir uppsagd, vägrar att ta emot arbete eller gör sig skyldig till försummelser i fråga om sysselsättningsplanen och den sysselsättningsfrämjande servicen. Arbets- och näringsbyrån ska således lämna arbetskraftspolitiska utlåtanden om förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda.

Arbetskraftspolitiska utlåtanden om ungas försummelse av skyldigheten att söka studieplats, hur arbetssökandens studier och företagsverksamhet påverkar rätten att få arbetslöshetsförmåner samt hur ett förfarande som enligt en arbetskraftspolitisk bedömning är klandervärt påverkar rätten att få arbetslöshetsförmåner lämnas vanligen av utkomstskyddsenheter som är separata från den övriga kundservicen. Lämmandet av dessa utlåtanden är ofta förenat med prövning exempelvis i fråga om huruvida den arbetssökandes förfarande eventuellt har varit klandervärt. Arbetskraftspolitiska utlåtanden som inte inbegriper prövning eller som endast inbegriper ringa prövning lämnas huvudsakligen i samband med annan kundbetjäning.

I arbets- och näringsministeriets förordning om givande av arbetskraftspolitiskt utlåtande och om uppgifter som ska antecknas i utlåtandet (1566/2016) finns det bestämmelser om tidsfristen för lämnande av utlåtande. Enligt förordningens 1 § ska ett arbetskraftspolitiskt utlåtande lämnas utan ogrundat dröjsmål, dock inom 30 dagar från det att sökanden har lämnat den utredning som behövs för lämnandet av utlåtandet eller då tidsfristen för lämnandet av utredningen har gått ut. I praktiken lämnas största delen av de arbetskraftspolitiska utlåtandena av arbets- och näringsbyråerna inom några dagar.

Behandling inom kommunförsöket av utkomstskyddsärenden som omfattas av arbets- och näringsbyråernas behörighet

I fråga om skötseln av de uppgifter med koppling till genomförandet av systemet för utkomstskydd för arbetslösa som fortfarande hör till arbetskrafts- och näringsbyråernas behörighet begär tjänstemännen i kommunerna inom försöksområdena om behövliga utredningar av kunderna. Utredningarna förmedlas utan dröjsmål via kundinformationssystemet till arbets- och näringsbyråerna där besluten om arbetskraftspolitiska förutsättningar fattas. Arbets- och näringsbyråerna svarar inom ramen för sin behörighet för behövliga fortsatta utredningar i anslutning till lämnandet av arbetskraftspolitiska utlåtanden. Både de kommuner inom försöksområdena som förmedlar uppgifterna och de arbets- och näringsbyråer som lämnar utlåtanden utreder vid behov arbetssökandenas situation och begär ytterligare utredningar.

Riksdagens arbetslivs- och jämställdhetsutskott konstaterade i sitt betänkande (AjUB 16/2020 rd – RP 87/2020 rd, RP 114/2020 rd) att vid utskottets utfrågningar ansåg flera av de sakkunniga att den föreslagna arbetsfördelningen kommer att öka arbetsmängden vid skötseln av utkomstskyddsärenden och fördröja utlåtanden om utkomstskyddet. Utskottet ansåg att skötseln av uppgifter inom utkomstskyddet för arbetslösa behöver överföras till kommunerna inom försöksområdena i större utsträckning än vad som föreslås. Då slipper man onödiga meddelanden mellan kommunen och arbets- och näringsbyrån, och processen för att lämna arbetskraftspolitiska utlåtanden förenklas.

2.3 Överföring av kundrelationen till en kommun inom ett annat försöksområde än det inom vilket kunden har sin hemkommun

Enligt 4 § i försökslagen är kunder hos en kommun inom ett försöksområde de arbetslösa arbetssökande, de arbetssökande som är sysselsatta och de arbetssökande som deltar i sysselsättningsfrämjande service, som inte uppfyller villkoren för erhållande av inkomstrelaterad dagpenning eller som är under 30 år, invandrare eller personer med ett främmande språk som modersmål. Enligt 5 § 1 mom. överför arbets- och näringsbyrån en person som hör till en kundgrupp som avses i 4 § till att bli kund i den kommun där personen har sin hemkommun. En sådan person som senast sju dagar efter det att jobbsökningen inletts eller en ändring i jobbsökningen anmälts hör till en kundgrupp som avses i 4 § ska också överföras till att bli kund hos en kommun. En arbets- och näringsbyrå kan låta bli att överföra en person till att bli kund hos en kommun inom försöksområdet för att trygga kundens språkliga rättigheter, undvika en kundrelation som är oändamålsenlig för kunden eller av någon annan grundad anledning.

Grundlagsutskottet konstaterade i sitt utlåtande om regeringens propositioner om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen (GrUU 25/2020 rd) att i 3 § i lagen måste det föreskrivas tillräckligt exakt om de kommuner som bildar försöksområden och i 4 § om arbetslösa arbetssökande, arbetssökande som är sysselsatta och arbetssökande i sysselsättningsfrämjande service som blir kunder i kommunen. Grundlagsutskottet fäste dock uppmärksamhet vid att det i det lagförslag som ingick i regeringspropositionerna inte tillräckligt exakt hade föreskrivits om vilken betydelse kundens språk har för deltagande i försöket och om vilka andra

eventuella undantag från rätten att delta i försöket det finns. Enligt lagförslaget hade en arbets- och näringsbyrå av grundad anledning kunnat låta bli att överföra en kund till att bli kund hos en kommun inom ett försöksområde. Med anledning av grundlagsutskottets utlåtande preciseras bestämmelsen till ovannämnda ordalydelse.

Riksdagens arbetslivs- och jämställdhetsutskott fäste i sitt betänkande om regeringens propositioner om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen (AjUB 16/2020 rd, s. 13) uppmärksamhet vid att regleringen inte gör det möjligt att överföra en kundrelation från hemkommunen till en annan försökskommun eller tillbaka till arbets- och näringsbyrån, om inte personens hemkommun ändras.

I sitt betänkande konstaterade utskottet att en kunds förhållanden av en eller annan anledning kan förändras under den tid kundrelationen till hemkommunen pågår så att kunden de facto inte kan anlita hemkommunens tjänster. Utskottet ansåg att detta inte är någon bra situation och ansåg att en kundrelation av grundad anledning bör kunna överföras från kundens hemkommun tillbaka till arbets- och näringsbyrån. Kunden har då möjlighet att välja vilken arbets- och näringsbyrås tjänster han eller hon anlitar. Utskottet förutsatte i sitt betänkande att regeringen bereder de bestämmelser som behövs för att trygga kundens valfrihet och så snart som möjligt lämnar en proposition om detta till riksdagen.

När riksdagen godkände förslaget till lag om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen godkände den också ett uttalande om överföring av kundrelationer. Enligt uttalandet förutsätter riksdagen att regeringen bereder bestämmelser som möjliggör att en kund hos en kommun inom ett försöksområde i kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen av grundad anledning överförs till att bli kund hos arbets- och näringsbyrån och så snart som möjligt lämnar en proposition om detta till riksdagen.

Ett genomförande av uttalandet kräver att lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen ändras. När uttalandet genomförs måste hänsyn tas till grundlagsutskottets utlåtandep Praxis, enligt vilken det genom lag ska föreskrivas tillräckligt exakt om försöksområdet och målgruppen för försöket.

2.4 Rätt för samkommuners tjänstemän att använda arbets- och näringsbyråernas kundinformationssystem

Enligt 7 § 2 mom. i försökslagen kan en kommun inom ett försöksområde organisera uppgifterna enligt den lagen själv eller avtala enligt 8 § 1 mom. i kommunallagen om att överföra organiseringsansvaret på en annan kommun inom samma försöksområde. Bestämmelser om kommunernas samarbetsformer finns i 8 kap. i kommunallagen. En av dessa samarbetsformer är samkommuner.

Enligt 55 § 2 mom. i kommunallagen är en samkommun en juridisk person som kan förvärva rättigheter och ingå förbindelser samt föra talan i domstolar och hos andra myndigheter. Samkommunen är alltså en separat juridisk person i förhållande till kommunen (RP 268/2014 rd, s. 186/I).

I 14 kap. 2 § i försökslagen föreskrivs det om beviljande av rätt att använda arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem (URA). I bestämmelsen har det inte beaktats att kommunerna inom ett försöksområde med stöd av 7 § 2 mom. i försökslagen kan bilda en samkommun för skötseln av de uppgifter som avses i den lagen. Eftersom samkommunen är en separat juridisk person i förhållande till kommunen, är de tjänstemän som är anställda hos samkommunen och

som sköter de uppgifter som avses i försökslagen inte anställda hos kommunen utan hos samkommunen.

Det föreslås att 14 § 2 mom. i försökslagen ändras så att användarrättigheter också kan beviljas tjänstemän som är anställda hos en samkommun som kommunerna i ett försöksområde har bildat och som ansvarar för skötseln av de uppgifter som avses i försökslagen. Användarrättigheter till kundinformationssystemet URA ska kunna beviljas under samma förutsättningar som till en tjänsteman som är anställd hos en kommun.

2.5 Övergångsbestämmelser i anslutning till att försöket avslutas

I försökslagen finns det inga övergångsbestämmelser om när försökslagen upphör att gälla, med undantag för bestämmelsen i 24 § 4 mom., enligt vilket hänvisning av kunder till försöket upphör den 31 mars 2023. På motsvarande sätt som i fråga om försökets inledning finns det också behov av att föreskriva i fråga om försökets avslutning vad som händer med anhängiga ärenden eller gällande planer.

Enligt bestämmelserna om försökets inledning ska på de förmåner som är anhängiga vid ikraftträdandet av den lagen tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Dessutom föreskrivs det om försökets inledning att om det för en arbetslös arbetssökande har utarbetats en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter den innan han eller hon hänvisas att bli kund hos en kommun, är planen förpliktande för kunden och kommunen tills den har reviderats. En arbetssökande som övergått till en kundrelation hos en kommun ska underrätta kommunen om genomförandet av de åtgärder som avtalats i planen.

Det behövs motsvarande bestämmelser om avslutandet av försöket. När det gäller avslutandet av försöket behövs det dessutom bestämmelser om arbets- och näringsbyråernas behörighet i ärenden som gäller sökande av ändring i beslut som kommuner fattat under försöket.

2.6 Övriga ändringsbehov i försökslagen

I försökslagen föreskrivs det inte att sådan bedömning av servicebehovet eller bedömning av upphörande av behovet av sektorsövergripande samservice som avses i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen ska överföras från arbets- och näringsbyråerna till kommunerna inom försöksområdena. Avsikten har varit att kommunerna inom försöksområdena i fråga om sina kunder också ska svara för skötseln av dessa uppgifter i stället för arbets- och näringsbyråerna. Det föreslås att en bestämmelse om detta fogas till försökslagen.

I 1 § i försökslagen finns det bestämmelser om lagens syfte. Enligt den innehåller lagen bestämmelser om ett tidsbegränsat försök, under vilket kommunerna inom sitt område i stället för arbets- och näringsbyrån ordnar en del av den service som avses i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och lagen om främjande av integration samt i stället för arbets- och näringsbyrån lämnar vissa i lagen om utkomstskydd för arbetslösa avsedda arbetskraftspolitiska utlåndan. I paragrafen nämns varken lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) eller lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen (1369/2014).

Enligt 9 § 1 mom. i försökslagen sköter en kommun inom ett försöksområde i fråga om sina kunder de uppgifter som ålagts arbets- och näringsbyrån när det gäller att enligt lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen utarbeta en sektorsövergripande sysselsättningsplan (2 punkten) och enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte utarbeta en aktiveringsplan (3 punkten). Avsikten är också att kommunerna inom försöksområ-

dena ska ansvara för den bedömning av sina kunders servicebehov eller av upphörande av behovet av sektorsövergripande samservice som avses i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. Till 1 § i försökslagen ska för tydlighetens skull fogas omnämnanden av skötseln av också dessa uppgifter.

I inkomstskattelagen (1535/1992), lagen om inkomstdatasystemet (53/2018) och statsrådets förordning om företagsstöd för landsbygden (80/2015) finns det hänvisningar till de ersättningar och förmåner som betalas med stöd av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice samt till de beslut som arbets- och näringsbyråerna fattat med stöd av den lagen. På grundval av ordalydelsen i bestämmelserna är de inte direkt tillämpliga på de beslut som kommunerna inom försöksområdena fattat med stöd av försökslagen och på de ersättningar eller förmåner som kommunerna beviljat. Till försökslagen ska det fogas behövliga hänvisningsbestämmelser.

2.7 Sökande av ändring i beslut om kostnadsersättning enligt prövning

Förutsättningar för beviljande av kostnadsersättning

Bestämmelser om kostnadsersättning finns i 9 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. En arbetssökande som får arbetslöshetsförmåner har enligt 9 kap. 1 § 1 mom. rätt att i fråga om viss service få kostnadsersättning för resekostnader och andra kostnader under den tid arbetssökanden deltar i servicen. Denna service omfattar arbetskraftsutbildning, frivilliga studier enligt 22–24 § i lagen om främjande av integration, jobbsökarträning, karriärträning och prövning. Med prövning avses utbildningsprövning och arbetsprövning. Kostnadsersättning beviljas av arbetslöshetskassan till en arbetssökande som ansöker om inkomstrelaterad dagpenning och av Folkpensionsanstalten till en arbetssökande som ansöker om grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd. Bestämmelserna om denna så kallade lagstadgade kostnadsersättning har inte ändrats i samband med kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen.

I 9 kap. 1 § 3 mom. finns det bestämmelser om kostnadsersättning enligt prövning. Momentet har ändrats temporärt för den tid kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen pågår, nämligen 1.3.2021–30.6.2023. Enligt de bestämmelser som gäller under försöket kan arbets- och näringsbyrån bevilja kostnadsersättning till en enskild kund

1) som deltar i service som stödjer sysselsättning som avtalats i en sysselsättningsplan eller en plan som ersätter den; som sådan service betraktas inte utträttande av ärenden på arbets- och näringsbyrån eller en arbetssökandes i 6 kap. avsedda frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån,

2) som orsakas oundvikliga kostnader för deltagandet i servicen, och

3) som inte har rätt till kostnadsersättning med stöd av 1 mom. eller rätt till motsvarande ersättning med stöd av någon annan lag för kostnader som föranleds av deltagande i servicen.

Kommunerna inom försöksområdena har motsvarande möjlighet att bevilja kostnadsersättning enligt prövning med stöd av 10 § 1 mom. 3 punkten underpunkt c i försökslagen. På kostnadsersättning som kommunerna beviljat tillämpas med stöd av 10 § 2 mom. i försökslagen vad som i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och i bestämmelser som utfärdats med stöd av den föreskrivs om kostnadsersättning.

Före den temporära ändringens ikraftträdande och efter det att den upphört att gälla är det möjligt att med stöd av 9 kap. 1 § 3 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice

bevilja kostnadsersättning till en enskild kund utan arbete som deltar i arbetskraftsutbildning, jobbsökarträning, karriärträning eller prövning och som inte har rätt till kostnadsersättning med stöd av 9 kap. 1 § 1 mom. i den lagen eller med stöd av någon annan lag rätt till ersättning för kostnader som föranleds av deltagande i servicen.

Antal beslut samt förfarande

Under de senaste åren har några hundra beslut om betalning av kostnadsersättning enligt prövning fattats per år. År 2019 fattades vid arbets- och näringsbyråerna sammanlagt cirka 600 beslut om betalning av kostnadsersättning enligt prövning och år 2020 529 beslut. Negativa beslut statistikförs inte.

Till följd av de temporära ändringarna beräknas antalet beslut om kostnadsersättning enligt prövning öka betydligt under ändringarnas giltighetstid från och med den 1 mars 2021 till och med den 30 juni 2023. Såsom i fråga om de temporära ändringarna har det vid riksdagsbehandlingen av regeringens proposition med förslag till ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen (RP 87/2020 rd) och den kompletterande regeringspropositionen (RP 114/2020 rd) förts fram att det inte går att på förhand ge en exakt uppskattning av antalet beslut, eftersom det inte finns tillgång till statistikuppgifter om mängden service som kommer att omfattas av den utvidgade kostnadsersättningen. Mängden påverkas bland annat av hur kommunerna börjar styra sina kunder till servicen och hurdan service kommunerna beslutar att ordna i försöket.

Bestämmelser om förfarandet vid beviljande och utbetalning av kostnadsersättning enligt prövning finns i 24 § i statsrådets förordning om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Enligt paragrafen ska den arbets- och näringsbyrå som svarar för servicen till kunden fatta beslut om beviljande av kostnadsersättning enligt prövning i samband med att man kommer överens om sysselsättningsplanen eller en plan som ersätter den, om det i planen överenskomms om deltagande i service. På motsvarande sätt fattas i försöket beslutet av kommunen. Kunden ansöker om utbetalning av kostnadsersättning i efterskott hos utvecklings- och förvaltningscentret. Utvecklings- och förvaltningscentret svarar för utbetalningen av ersättning till både arbets- och näringsbyråernas och kommunernas kunder.

Vid beredningen av förordningen har det uppskattats att det administrativa arbetet vid arbets- och näringsbyråerna och i kommunerna inom försöksområdena kommer att öka med högst tio årsverken i hela landet till följd av beviljandet av kostnadsersättning enligt prövning. Därför bedömdes det att ökningen av arbetsmängden för en enskild arbets- och näringsbyrå eller för en kommun inom ett försöksområde blir ganska liten. Eftersom utvecklings- och förvaltningscentret svarar för utbetalningen av de kostnadsersättningar som beviljats både av arbets- och näringsbyråerna och av kommunerna inom försöksområdena, bedömdes ökningen av det administrativa arbetet för utvecklings- och förvaltningscentret vara cirka fyra årsverken. Även dessa bedömningar var mycket osäkra, eftersom det är svårt att på förhand uppskatta antalet beslut. Arbets- och näringsministeriet följer upp antalet beslut om kostnadsersättning enligt prövning och antalet ansökningar om utbetalning och säkerställer vid behov att utvecklings- och förvaltningscentret får de tilläggsresurser som behövs om antalet ansökningar om utbetalning ökar.

Sökande av ändring i ett beslut om kostnadsersättning

I 9 kap. 5 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs det att om inte något annat föreskrivs i denna lag tillämpas på kostnadsersättning lagen om arbetslöshetskassor (603/1984) och bland annat 12 kap. (sökande av ändring) i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Enligt 12 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa får den som är missnöjd med

Folkpensionsanstaltens eller arbetslöshetskassans beslut söka ändring i det hos besvärsnämnden för utkomstskyddsärenden och den som är missnöjd med ett beslut av besvärsnämnden för utkomstskyddsärenden får söka ändring i det hos försäkringsdomstolen. I försäkringsdomstolens beslut får ändring inte sökas genom besvär. Besvärsskriften ska lämnas in till Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan i fråga inom 30 dagar från det ändringssökanden fick del av beslutet. Enligt 9 kap. 5 § 3 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice ska med avvikelse från 12 kap. 1 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa en besvärsskrift som gäller arbets- och näringsbyråns beslut ges in till den berörda arbets- och näringsbyrån.

Enligt 14 kap. 1 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice får omprövning begäras i arbets- och näringsbyråns beslut, om inte något annat föreskrivs i den lagen. Bestämmelser om omprövningsbegäran finns i förvaltningslagen (434/2003). Bestämmelser om sökande av ändring hos en förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). Enligt 14 kap. 1 § 3 mom. 5 punkten i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice får omprövning av beslut inte begäras och besvär över beslutet inte anföras om beslutet gäller förvägran av stöd, förmån eller ersättning av anslagsrelaterade orsaker.

Enligt 17 § 2 mom. i försökslagen tillämpas på ett beslut och avgörande av en kommun inom ett försöksområde vad som i 14 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om ändringssökande och begränsningar i fråga om ändringssökandet samt om hur omprövningsbegäran och besvär inverkar på verkställigheten av beslut.

Bestämmelserna om sökande av ändring i beslut om kostnadsersättning är inte till alla delar tydliga, eftersom det i både 9 kap. 5 § och 14 kap. 1 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice anges att bestämmelserna är sekundära i förhållande till vad som föreskrivs någon annanstans ("om inte något annat föreskrivs i denna lag"). Med tanke på vad som styr hur besvär ska sökas verkar det vara viktigt vilken aktör som har fattat det beslut i vilket ändring söks.

Beslutet om huruvida en arbetssökande som får arbetslöshetsförmåner har rätt till den kostnadsersättning som avses i 9 kap. 1 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice fattas av en arbetslöshetskassa eller Folkpensionsanstalten. Bestämmelser om sökande av ändring i beslut av dem finns i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. När det gäller kostnadsersättning enligt prövning är det däremot en arbets- och näringsbyrå och i kommunförsöket en kommun inom ett försöksområde som fattar beslut om beviljande när det gäller deras egna kunder. På grund av bestämmelsernas ordalydelse är det oklart om man ska utgå från den myndighet som fattat beslutet och tillämpa bestämmelserna om sökande av ändring i 14 kap. 1 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice på dessa beslut eller om man ska utgå från beslutets karaktär (kostnadsersättning) och tillämpa bestämmelserna i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. I de anvisningar om sökande av ändring som för närvarande bifogas till besluten hänvisas kunden till ett förfarande för sökande av ändring som följer 9 kap. 5 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och 12 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Enligt uppgifter från besvärsnämnden för social trygghet blir färre än tio ärenden som gäller kostnadsersättning enligt prövning anhängiga per år. Antalet beslut och sålunda också antalet fall där ändring söks kommer sannolikt att öka under försöket på grund av de temporära bestämmelserna. Eftersom negativa beslut för närvarande inte statistikförs, är det inte känt i en hur stor andel av besluten som det för närvarande söks ändring. I och med att antalet beslut ökar är det nödvändigt att förtydliga bestämmelserna om sökande av ändring.

Beslutet om kostnadsersättning enligt prövning omfattar snarare ändamålsenlighetsprövning än rättslig bedömning. Enligt bestämmelsen kan arbets- och näringsbyrån och med stöd av försökslagen kommunen bevilja kostnadsersättning, om förutsättningarna för beviljande uppfylls. Under kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen 1.3.2021–30.6.2023 avviker förutsättningarna från vad de var före och vad de kommer att vara efter försöket. Även när förutsättningarna uppfylls kan beviljandet alltså prövas av arbets- och näringsbyrån och under försöket av kommunen.

När ersättning söks för den tid som service erhålls, innehåller ett beslut som fattats med stöd av de temporära bestämmelserna om kostnadsersättning enligt prövning ett avgörande om huruvida servicen är sysselsättningsfrämjande service. Dessutom ska det bedömas om deltagandet har orsakat sökanden nödvändiga kostnader. Ett beslut som fattats med stöd av de bestämmelser om kostnadsersättning enligt prövning som gäller tills vidare innehåller ett avgörande om huruvida servicen i fråga är sådan service enligt 9 kap. 1 § 3 mom. i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice i fråga om vilken kostnadsersättning kan betalas så länge servicen pågår. I ett beslut som fattas med stöd av bestämmelser som gäller antingen temporärt eller tills vidare bedöms det också om personen har rätt till lagstadgad kostnadsersättning eller med stöd av någon annan lag rätt till ersättning för kostnaderna för deltagandet i servicen.

Under kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen hänger beviljandet av kostnadsersättning enligt prövning samman med arbetssökandens rätt till arbetslöshetsförmåner. Enligt den temporära 2 a kap. 13 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa är deltagande i någon annan service än sysselsättningsfrämjande service inte en förpliktande förutsättning för arbetssökanden för erhållande av arbetslöshetsförmåner, om deltagandet i någon annan service medför oundvikliga kostnader för arbetssökanden och han eller hon inte får kostnadsersättning enligt 9 kap. 1 § 3 mom. i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice eller motsvarande ersättning med stöd av någon annan lag. Att delta i sysselsättningsfrämjande service under kommunförsöket är inte förpliktande för arbetssökanden, om deltagandet medför oundvikliga kostnader och han eller hon inte beviljas kostnadsersättning.

Besvärnämnden för social trygghet och försäkringsdomstolen är behöriga att behandla sökande av ändring i arbetslöshetskassornas och Folkpensionsanstaltens beslut om utkomstskydd för arbetslösa samt i beslut om lagstadgad kostnadsersättning. När ändring söks i beslut om utkomstskydd för arbetslösa och beslut om lagstadgad kostnadsersättning bedömer besvärnämnden och försäkringsdomstolen för närvarande sådana omständigheter i fråga om kvaliteten på servicen som motsvarar de omständigheter som ska bedömas när ändring söks i beslut om kostnadsersättning enligt prövning. Behandlingen av besvär hos besvärnämnden för social trygghet och försäkringsdomstolen är avgiftsfri.

Med beaktande av de omständigheter som nämns ovan är det motiverat att sökandet av ändring i ett beslut om kostnadsersättning enligt prövning sker på samma sätt som i fråga om lagstadgad kostnadsersättning, det vill säga hos besvärnämnden för social trygghet och försäkringsdomstolen. I bestämmelsen om sökande av ändring ska det beaktas att beslutet om kostnadsersättning enligt prövning fattas av arbets- och näringsbyrån i stället för av arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten och under försöket av kommunen i fråga om de egna kunderna.

I 14 kap. 1 § 3 mom. i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice föreskrivs det om vissa förbud mot sökande av ändring. Till exempel omprövning av beslut om förvägran av lönesubvention får inte begäras och besvär över beslutet får inte anföras, om lönesubventionen har förvägrats med stöd av att förutsättningarna enligt 7 kap. 2 § 1 eller 2 mom. i den lagen inte uppfylls. Det får inte heller begäras omprövning av ett beslut om lönesubvention eller anföras

besvär över beslutet till den del beslutet gäller lönesubventionens belopp eller varaktighet. Förbudet mot att söka ändring gäller beslut om förvägran att ersätta rese- och logikostnader samt flyttkostnader, om ersättningen inte ansetts ändamålsenlig med hänsyn till tillgången till arbetskraft och sysselsättningen av den arbetslöse. Till övriga delar kan ändring sökas i beslut om ersättning för rese- och flyttkostnader. Dessa förbud mot att söka ändring bygger på att besluten fattats på grundval av myndigheternas ändamålsenlighetsprövning (RP 133/2012 rd, s. 125 och 139, GrUU 32/2012 rd, s. 5/I).

Enligt de förarbeten som gäller lagens förbud mot sökande av ändring har avsikten varit att rikta förbudet mot sökande av ändring så noggrant avgränsat som möjligt mot åtgärder där det valda avgörandet baserar sig på arbets- och näringsmyndighetens ändamålsenlighets- eller behovsprövning och där inte kundens subjektiva rätt är föremål för beslutet. Enligt förarbetena behöves avgränsningen på grund av att domstolarna i praktiken inte kan ändra innehållet i beslutet till den del det har grundat sig på arbets- och näringsmyndighetens arbetskraftspolitiska ändamålsenlighetsprövning (RP 133/2012 rd, s. 46/II–47).

Enligt 14 kap. 1 § 3 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice får omprövning av beslut inte begäras och besvär över beslutet inte anföras om beslutet gäller förvägran av stöd, förmån eller ersättning av anslagsrelaterade orsaker. Syftet med detta förbud mot sökande av ändring är att förtydliga bestämmelserna om sökande av ändring och förhindra sådan begäran om omprövning och sådant anförande av besvär som i praktiken inte kan leda till att beslutet ändras (RP 209/2016 rd, s. 48 och 96). Förbudet mot sökande av ändring grundar sig alltså på att ett negativt beslut har fattats av anslagsskäl.

Ett beslut om kostnadsersättning enligt prövning omfattas för närvarande inte av förbudet mot att söka ändring, utom om det är fråga om ett negativt beslut av anslagsskäl. I regeringens proposition RP 133/2012 rd finns det ingen motivering till att beslut av detta slag inte ska omfattas av förbudet mot att söka ändring, trots att beviljandet av kostnadsersättning sker enligt prövning på det sätt som anges ovan. Den instans som behandlar besvären har mycket begränsade, i praktiken obefintliga, möjligheter att bedöma riktigheten av den prövning som utförts av den arbets- och näringsbyrå eller den kommun inom försöksområdet som fattat beslutet. Förvägran av kostnadsersättning enligt prövning på grundval av myndighetsprövning ska därför lämnas utanför rätten att söka ändring. Däremot ska det vara möjligt att söka ändring i beslutet till den del det gäller till exempel de dagar som ersätts eller ersättningsbeloppet.

2.8 Användningsrättigheter till kundregistret över sektorsövergripande samservice

I lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen (1369/2014) föreskrivs det om en modell för samverkan där arbets- och näringsbyrån, kommunen och Folkpensionsanstalten tillsammans bedömer arbetslösa behov av service, planerar service som i sin helhet är relevant med avseende på sysselsättningen av arbetslösa och svarar för att sysselsättningsprocessen för arbetslösa fortskrider och följs upp på det sätt som föreskrivs i lagen. Målet för den sektorsövergripande samservicen är att främja sysselsättningen av arbetslösa genom att erbjuda dem offentlig arbetskraftsservice, socialservice, hälso- och sjukvårdstjänster samt rehabiliteringstjänster i enlighet med deras servicebehov. Enligt lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen har en arbetslös person behov av sektorsövergripande samservice om det för att främja sysselsättningen av honom eller henne krävs samordning av den service och de tjänster som nämns ovan och som hör till arbets- och näringsbyråns, kommunens och Folkpensionsanstaltens organiseringsansvar.

För genomförandet av den sektorsövergripande samservicen förvaltar utvecklings- och förvaltningscentret det kundregister över sektorsövergripande samservice som avses i 13 kap. 1 § i

lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Kundregistret över sektorsövergripande samservice är ett delregister till arbets- och näringsbyråernas kundinformationssystem (URA-systemet). Utvecklings- och förvaltningscentret kan enligt 9 § 4 mom. i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen bevilja användarrättigheter till kundregistret över sektorsövergripande samservice på ansökan av arbets- och näringsbyrån, kommunen eller Folkpensionsanstalten. Användarrättigheter kan beviljas en tjänsteman som är anställd hos arbets- och näringsbyrån, kommunen eller Folkpensionsanstalten och som sköter de uppgifter som avses i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. En tjänsteman som har beviljats användarrättigheter får trots sekretessbestämmelserna söka och använda de uppgifter som finns i kundregistret, om det behövs för att ordna kundbetjäningen.

Enligt den gällande bestämmelsen kan en tjänsteman beviljas rätt att använda kundregistret i enlighet med vad som konstateras ovan. Den gällande bestämmelsen trädde i kraft den 1 juli 2020 (lagen om ändring av 9 § i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen 440/2020, RP 12/2020 rd). Enligt de ursprungliga bestämmelserna i 9 § i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen (RP 183/2014 rd) kunde användarrättigheter till kundregistret beviljas en sådan anställd hos arbets- och näringsbyrån, kommunen eller Folkpensionsanstalten som sköter de uppgifter som avses i den lagen. I regeringens proposition 12/2020 rd har saken inte motiverats, men bakgrunden till ändringen har varit att enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice kan en tjänsteman beviljas användarrättigheter till kundinformationssystemet URA, som kundregistret över sektorsövergripande samservice är ett delregister till. Efter ikraftträdandet av ändringen av 9 § i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen har det framgått att alla de kommunala arbetstagare som sköter de uppgifter som avses i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen inte har ett tjänsteförhållande och att i Folkpensionsanstalten har arbetstagarna ett arbetsavtalsförhållande.

Ändringen trädde i kraft vid ingången av juli 2020 och har orsakat praktiska problem i den sektorsövergripande samservicen, eftersom utvecklings- och förvaltningscentret inte har kunnat bevilja användarrättigheter till arbetstagare i arbetsavtalsförhållande. Avsikten med lagändringen var inte att ta ställning till vilka anställningsförhållanden arbetstagarna hos kommunerna och Folkpensionsanstalten har. Kommunen beslutar med stöd av 87 § i kommunallagen om en person ska anställas i ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande, och på motsvarande sätt fattar Folkpensionsanstalten beslut om anställningsförhållandena i fråga om skötseln av de uppgifter som föreskrivits Folkpensionsanstalten. När det gäller rätten att använda registret är det närmast fråga om en teknisk användarrättighet. När arbetstagaren inom den sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen har fått den kan han eller hon registrera uppgifter om kundens samservice i registret. I 9 § 2 mom. i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen finns det bestämmelser om vilka uppgifter som kan registreras i kundregistret. För skötseln av de uppgifter som föreskrivs i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen är det nödvändigt att ändra den gällande bestämmelsen så att rätt att använda kundregistret över sektorsövergripande samservice kan beviljas en person som sköter de uppgifter som föreskrivs i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen – oberoende av om personen har ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande. Till denna del återgår det till den ursprungliga reglering som har godkänts av grundlagsutskottet (GrUU 41/2014 rd).

I lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen åläggs utöver arbets- och näringsbyrån och Folkpensionsanstalten också kommunen att sköta myndighetsuppgifter. En kommun kan dock med stöd av kommunallagen ordna social- och hälsovårdstjänsterna själv eller avtala om att överföra organiseringsansvaret till en annan kommun på det sätt som föreskrivs i 8 § 1 mom. i kommunallagen. Kommunen kan sålunda till exempel överföra ordnandet

av social- och hälsovårdstjänster till en samkommun. I 9 § 4 mom. i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen föreskrivs det om vem som kan beviljas rätt att använda kundregistret, men man har inte beaktat en situation där kommunen har överfört ordnandet av social- och hälsovårdstjänster till en samkommun. Eftersom en kommun och en samkommun är separata juridiska personer och de personer som är anställda hos samkommunen inte är anställda hos kommunen, ska till 9 § 4 mom. fogas bestämmelser om att även de som är anställda hos samkommuner och som sköter uppgifter enligt 9 § 4 mom. i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen ska ha användarrättigheter till registret.

Under beredningen av lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen ansågs det inte behövt att särskilt föreskriva om rätten för anställda hos samkommuner att använda kundregistret över sektorsövergripande samservice. Efter det att lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen trädde i kraft har kommunerna i allt högre grad kommit överens om att ordna servicen på så sätt att primärvården och socialservicen kan ordnas av en kommun eller ett samarbetsområde. Alternativa organisationsformer för samarbetsområdena är en samkommun och en ansvarig kommun.

År 2020 ansvarade 33 samkommuner, som omfattar sammanlagt 158 medlemskommuner, för primärvården och socialservicen. Utöver primärvården ansvarade samkommunen för all socialservice eller en del av socialservicen. En del av samkommunerna ansvarade endast för primärvården. Sammanlagt 61 kommuner hade överfört endast hälso- och sjukvården eller delar av socialvården till ett samarbetsområde. Frågan togs inte upp vid beredningen av den ändring av 9 § i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen som trädde i kraft den 1 juli 2020. Efter lagändringen föreslog Finlands Kommunförbund för arbets- och näringsministeriet att rätten att använda kundregistret över sektorsövergripande samservice ska utvidgas till att även gälla samkommuners anställda.

För ordnande av sektorsövergripande samservice avtalar arbets- och näringsbyrån, kommunerna inom dess verksamhetsområde och Folkpensionsanstalten om hur många nätverk av sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen som det ska finnas inom arbets- och näringsbyråns verksamhetsområde. För närvarande finns det 31 nätverk av sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. Enligt de uppgifter som direktörerna för sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen gav i december 2020 är över hälften av nätverken sådana där social- och hälsovårdstjänsterna tillhandahålls av en samkommun antingen till alla kommuner i nätverket eller till en del av kommunerna. Dessa samkommuner sköter sålunda de uppgifter som avses i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. Eftersom en samkommun kan ordna social- och hälsovårdstjänster för en kommuns räkning och de facto gör det på många områden, ska till 9 § 4 mom. i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen fogas att en samkommun är en av de organisationer till vars anställda utvecklings- och förvaltningscentret kan bevilja rätt att använda kundregistret över sektorsövergripande samservice.

Inom sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen är kommunerna den myndighet som ansvarar för social- och hälsovårdstjänsterna. I kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen ansvarar kommunerna inom försöksområdena dessutom för skötseln av de uppgifter enligt lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen som ålagts arbets- och näringsbyråerna (se ovan punkt 2.6 Övriga ändringsbehov i försökslagen).

I försökslagen finns det inga bestämmelser om rätt att använda kundregistret över sektorsövergripande samservice. En separat bestämmelse behövs inte, eftersom en person som är anställd hos en kommun – och en samkommun enligt förslaget i denna proposition – och som sköter de

uppgifter som avses i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen kan beviljas användarrättigheter direkt med stöd av lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. I lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen finns det inga bestämmelser om storleken på personens arbetsinsats i skötseln av de uppgifter som avses i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen och avsikten är inte att ändra på detta. Rätt att använda kundregistret över sektorsövergripande samservice kan sålunda beviljas den som är anställd hos en kommun inom ett försöksområde och som antingen på hel- eller deltid sköter de uppgifter som avses i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen och det krävs ingen minimiarbetsinsats. I kommunförsöket är dock en förutsättning för beviljande av användarrättigheter till kundinformationssystemet URA att 50 procent av personens arbetsinsats utgörs av att sköta de uppgifter som avses i försökslagen.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att främja att behandlingen av utkomstskyddsärenden som gäller de arbetslösa arbetssökande som är kunder hos kommunerna inom försöksområdena sker utan dröjsmål och smidigt. En ytterligare målsättning är att göra det möjligt att beakta kundens personliga förhållanden vid placeringen i försöket med hänsyn till specialvillkoren i försökslagstiftningen.

Syftet med denna proposition är också att korrigera bestämmelserna om användarrättigheter till kundinformationssystemen. Ett annat syfte är att göra det möjligt att i kommunförsöket bevilja en tjänsteman som är anställd hos en samkommun rätt att använda arbets- och näringsbyråernas kundinformationssystem under motsvarande förutsättningar som en tjänsteman som är anställd hos en kommun. För det andra är syftet att göra det möjligt att bevilja användarrättigheter till kundregistret över sektorsövergripande samservice till personer som är anställda hos samkommuner och även till andra personer som inte har ett tjänsteförhållande och som sköter de uppgifter som avses i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen.

Vidare syftar propositionen till att förtydliga sökandet av ändring i beslut om kostnadsersättning enligt prövning och att säkerställa att det finns tillräckliga bestämmelser för att trygga servicen till kunderna och deras rättigheter när kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen avslutas den 30 juni 2023.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att kommunerna inom försöksområdena ska sköta fler uppgifter med koppling till genomförandet av systemet för utkomstskydd för arbetslösa. Den föreslagna skötseln av utlåtandeuppgifter gäller sådana arbetskraftspolitiska utlåtanden som inte inbegriper prövning eller endast ringa prövning och som för närvarande huvudsakligen lämnas i samband med annan kundservice vid arbets- och näringsbyråerna. Dessa utlåtanden gäller i stor utsträckning jobbsökningens giltighetstid samt när den arbetssökandes arbetslöshet börjar eller upphör.

I propositionen föreslås det att arbets- och näringsbyrån kan överföra en kund som hör till en av försökets kundgrupper till att bli kund hos arbets- och näringsbyrån om de särskilt föreskrivna förutsättningarna uppfylls. Förutsättningarna för en överföring är att den begärs av kunden och att den behövs för att trygga kundens språkliga rättigheter, för att undvika en kundrelation som är oändamålsenlig för kunden eller av någon grundad anledning som gäller kundens säkerhet. Därtill förutsätts det att överföringen inte äventyrar kundens möjlighet att få service enligt sitt

servicebehov. Kunden ska lämna sin begäran om överföring till en arbets- och näringsbyrå som bestäms enligt hans eller hennes hemkommun. Kunden kan också överföras till en kommun inom ett annat försöksområde under tilläggsförutsättningen att den mottagande kommunen samtycker till överföringen.

Omprövning får inte begäras och besvär får inte anföras över ett beslut om kostnadsersättning enligt prövning genom vilket arbets- och näringsbyrån eller en kommun inom ett försöksområde i kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen har förvägrat kostnadsersättning på grundval av prövning. Till övriga delar får ändring sökas i beslutet. Ändring ska sökas på motsvarande sätt som i beslut om lagstadgad kostnadsersättning, det vill säga hos besvärsnämnden för social trygghet och försäkringsdomstolen.

I propositionen föreslås det att om de övriga förutsättningarna uppfylls ska tjänstemän som är anställda hos en samkommun som bildats av kommuner inom ett försöksområde kunna beviljas användarrättigheter till arbets- och näringsbyråernas kundinformationssystem URA.

I propositionen föreslås det också att användarrättigheter till kundregistret över sektorsövergripande samservice ska utvidgas till att omfatta sådana anställda hos samkommuner som sköter de uppgifter som avses i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. På många områden ansvarar samkommuner för ordnandet av social- och hälsovårdstjänster. Erhållandet av användarrättigheter förutsätter inte heller att de anställda hos kommunen, samkommunen eller Folkpensionsanstalten har ett tjänsteförhållande.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Fördelningen av skötseln av uppgifterna inom utkomstskyddet för arbetslösa

Ekonomiska konsekvenser

Att skötseln av uppgifter inom utkomstskyddet för arbetslösa överförs från arbets- och näringsbyråerna till kommunerna inom försöksområdena kommer inte att öka eller minska utgifterna i statsbudgeten.

De omkostnader som föranleds av genomförandet av kommunförsöket i kommunerna inom försöksområdena beräknas öka något till följd av att skötseln av uppgifter överförs. Den skötsel av uppgifter som överförs motsvarar som helhet på årsnivå uppskattningsvis sammanlagt cirka 43 årsverken, vilket motsvarar sammanlagt cirka 2,5 miljoner euro i omkostnader om året. Eftersom överföringen föreslås träda i kraft först den 2 oktober 2021, blir den ekonomiska effekten för kommunerna inom försöksområdena betydligt mindre år 2021 än vad som beskrivs ovan.

Beräkningarna av personalresurserna för kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen grundar sig på statsförvaltningens gemensamma datasystem för ekonomi- och personalförvaltning (Kieku). Kieku innehåller centrala uppgifter om lönehantering, arbetstidshantering och kompetenshantering när det gäller statens organisationer och personal. Arbets- och näringsbyråerna har haft olika system för uppföljning av arbetstiden sedan 2004.

Med tanke på resursberäkningen för kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen har det ansetts vara viktigt hur arbets- och näringsbyråernas personal har fördelat sin arbetstid (årsverken) mellan olika funktioner och hur stor andel av innehållet i dessa funktioner som är sådan att också de kommuner som valts till kommunförsöket deltar i ordnandet av det åren 2021–2023.

När kommunförsöket bereddes 2020 uppskattades det att cirka 30 procent, vilket i sin helhet motsvarar uppskattningsvis cirka 80 årsverken, av de årsverken som hänför sig till skötseln av uppgifterna inom utkomstskyddet för arbetslösa ska fördelas mellan arbets- och näringsbyråerna och kommunerna inom försöksområdena. Den resurs som delas ställer man i relation till hur stor andel de arbetssökande som övergår till kommunerna inom försöksområdena är av arbets- och näringsbyråns alla kunder. Ovannämnda 30 procent omfattar begäran om utredning i fråga om rätten till arbetslöshetsförmåner samt skötseln av uppgiften att lämna arbetskraftspolitiska utlåtanden, som motsvarar den uppgift som föreskrivs för kommunerna inom försöksområdena i 12 § i försökslagen.

Den i denna proposition föreslagna mer omfattande överföringen av skötseln av uppgifterna inom utkomstskyddet för arbetslösa till kommunerna inom försöksområdena innebär att andelen av den resurs inom utkomstskyddet för arbetslösa som delas mellan arbets- och näringsbyråerna och kommunerna inom försöksområdena ökar från 30 procent till 75 procent. Nämnda 75 procent motsvarar i sin helhet uppskattningsvis cirka 95 årsverken. Procenttalet omfattar begäran om utredning i fråga om rätten till arbetslöshetsförmåner samt skötseln av uppgiften att lämna arbetskraftspolitiska utlåtanden, som motsvarar den uppgift som föreslås bli överförd till kommunerna inom försöksområdena. När den resurs som delas blir ställd i relation till hur stor andel de arbetssökande som övergår till kommunerna inom försöksområdena är av arbets- och näringsbyråns alla kunder, är effekten på de totala resurserna för kommunerna inom alla försöksområden uppskattningsvis 43 årsverken.

Även på grund av att en del av den resurs på cirka 1 100 årsverken som från och med den 1 mars 2021 anvisats kommunerna inom försöksområdena hänför sig till de uppgifter som sköts inom utkomstskyddet för arbetslösa beräknas ökningen av omkostnaderna bli mindre än vad som anges ovan, och från och med den 1 mars 2021 sköter kommunerna redan en del av den helheten av uppgifter.

Den föreslagna överföringen av skötseln av uppgifter bedöms inte öka förmånsutgifterna. Eventuella effekter på förmånsutgifterna kan endast uppstå om praxis för tillämpningen av lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras när skötseln av uppgifterna överförs från arbets- och näringsbyråerna till kommunerna inom försöksområdena. En sådan effekt är inte sannolik, eftersom kommunerna inom försöksområdena ges mer behörighet endast när det gäller beslut om sådana arbetskraftspolitiska förutsättningar som inte inbegriper prövning eller där prövningen är ringa.

Konsekvenser för arbetslösa arbetssökande

De kommuner inom försöksområdena som ansvarar för den serviceprocess arbetssökanden omfattas av beslut i större utsträckning än för närvarande också om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsförmåner. Ändringen minskar behovet för en arbetssökande som är kund hos en kommun att uträtta ärenden hos en arbets- och näringsbyrå i situationer som gäller erhållande av arbetslöshetsförmåner. Tack vare att skötseln av uppgifter överförs kommer arbetslösa arbetssökande att mer sällan än hittills behöva lämna utredningar i samma ärende till två olika instanser. Detta minskar byråkratin i samband med ansökan om arbetslöshetsförmån.

Den föreslagna överföringen av skötseln av uppgifter bedöms försnabba processen för behandling av arbetssökandens rätt till arbetslöshetsförmåner i synnerhet i en situation där arbetssökanden måste lämna in ytterligare utredningar för att förmånsrätten ska kunna avgöras.

En partiell överföring av skötseln av uppgifterna inom utkomstskyddet för arbetslösa från 15 arbets- och näringsbyråer till 118 kommuner inom försöksområdena ökar i betydande grad antalet aktörer som genomför systemet för utkomstskydd för arbetslösa. Därför ska överföringen av skötseln av uppgifter bedömas med hänsyn till den jämlikhet som tryggas genom 6 § i grundlagen. Eftersom skötseln av de föreslagna uppgifterna förutsätter högst ringa prövning, bedöms det att likabehandlingen av kunderna inte äventyras till följd av att antalet aktörer ökar avsevärt jämfört med nuläget. Dessutom arbetar inom försöksområdena arbets- och näringsbyråernas personal som har sådan kompetens i skötseln av utkomstskyddsuppgifter som behövs vid överföringen av skötseln av uppgifter. En enhetlig beslutspraxis främjas också genom rättsligt stöd och rådgivning från Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland samt genom den laglighetsövervakning som sköts av Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland.

Den föreslagna överföringen av skötseln av uppgifter bedöms endast i ringa utsträckning öka arbetsmängden för de enskilda kommunerna inom försöksområdena. Eftersom det är fråga om skötsel av de uppgifter med koppling till genomförandet av systemet för utkomstskydd för arbetslösa som tryggar den arbetslöses utkomst ska propositionen i vilket fall som helst bedömas med hänsyn till de grundläggande rättigheter som tryggas i 19 och 21 § i grundlagen. Den grundlagsenliga rätten till social trygghet och rätten att få sitt ärende behandlat på behörigt sätt och utan obefogat dröjsmål hos en myndighet ska tryggas när kommunerna inom försöksområdena organiserar skötseln av sina uppgifter med koppling till genomförandet av systemet för utkomstskydd för arbetslösa.

Konsekvenser för organisationer

Till följd av att skötseln av uppgifterna inom utkomstskyddet för arbetslösa överförs minskar behovet för kommunerna inom försöksområdena att till arbets- och näringsbyråerna förmedla uppgifter som behövs för att lämna ett arbetskraftspolitiskt utlåtande, vilket sannolikt i någon mån försnabbar lämnandet av arbetskraftspolitiska utlåtanden jämfört med nuläget.

Den föreslagna ändringen förenklar också processen för lämnande av arbetskraftspolitiska utlåtanden i fråga om sådana arbetskraftspolitiska förutsättningar som inte inbegriper prövning eller endast ringa prövning. I fråga om de förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsförmåner förutsätter ett beslut om förmånsrätt inte längre att uppgifter förmedlas från kommunerna inom försöksområdena till arbets- och näringsbyråerna, utan beslut om rätt till arbetslöshetsförmån kan fattas av kommunerna inom försöksområdena.

För att säkerställa att behandlingen sker utan dröjsmål är det dock ändamålsenligt att den tjänsteman i kommunen inom försöksområdet som ansvarar för kundens service också lämnar arbetskraftspolitiska utlåtanden och att skötseln av denna uppgift inte heller i kommunen inom försöksområdet är separerad från serviceprocessen, på samma sätt som skötseln av uppgiften vid arbets- och näringsbyråerna inte är en separat uppgift för närvarande.

År 2019 lämnade arbets- och näringsbyråerna sammanlagt cirka 600 arbetskraftspolitiska utlåtanden om arbetsmarknadsstöd som utgör hinder för erhållande av arbetslöshetsförmån, när det är fråga om en person som inte är finsk medborgare, om personen har rätt att utföra förvärvsarbete med stöd av ett tillfälligt uppehållstillstånd. När det är fråga om situationer där ett uppehållstillstånd upphör att gälla, kan bedömningen av den arbetskraftspolitiska förutsättningen i praktiken kräva mer utredning och tid.

Den föreslagna överföringen av skötseln av uppgiften minskar som helhet i någon mån arbets- och näringsbyråernas arbetsmängd när arbetskraftspolitiska utlåtanden lämnas och ökar i motsvarande grad i någon mån arbetsmängden för kommunerna inom försöksområdena. Överföringen av skötseln av uppgiften kommer att medföra ändringar i de uppgifter de anställda vid arbets- och näringsbyråerna sköter. Därför ska frågan behandlas genom ett samarbetsförfarande.

Med stöd av 20 § 2 mom. i försökslagen utreder de kommuner som deltar i försöket uppgifter om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna och förmedlar dem till arbets- och näringsbyråerna för lämnande av arbetskraftspolitiska utlåtanden. Kommunernas uppgift att utreda och förmedla uppgifter utgör en betydande del av processen att lämna arbetskraftspolitiska utlåtanden.

Den skötsel av uppgifter som överförs utgör som helhet när det gäller lämnande av utlåtande uppskattningsvis högst cirka 43 årsverken på årsnivå. Den faktiska ökningen av arbetsmängden till följd av att skötseln av uppgifter blir överförd uppskattas dock bli mindre än så, eftersom den informationsförmedlingsuppgift som kommunerna får den 1 mars 2021 redan utgör en betydande del av den arbetstid som används för lämnande av ett vanligt utlåtande och den uppgiften har beaktats i resurskalkylerna. Dessutom blir ökningen av arbetsmängden på årsnivå mindre än den ungefärliga uppskattningen 43 årsverken år 2021, eftersom överföringen av skötseln av uppgifter föreslås träda i kraft först i oktober 2021. Kommunerna bedöms ha faktiska förutsättningar att klara av att sköta den nya utlåtandeuppgiften trots att tjänstemän vid arbets- och näringsbyrån inte med stöd av 19 § i försökslagen och 20 § i statstjänstemannalagen (750/1994) överförs till kommunerna inom försöksområdena för skötseln av utlåtandeuppgiften.

Den enhet som lämnat det arbetskraftspolitiska utlåtandet svarar för rådgivningen i anslutning till utlåtandet, de åtgärder som föranleds av sökande av ändring i utlåtandet samt de utredningar som ska ges med anledning av klagomål. Kommunerna inom försöksområdena ska ansvara för skötseln dessa uppgifter också i fråga om de arbetskraftspolitiska utlåtanden som föreslås bli överförda till dem, vilket ökar den arbetsmängd som överföringen av lämnandet av utlåtanden orsakar dem.

När försöket inleds överförs från arbets- och näringsbyråerna till kommunerna inom försöksområdena personer med sådan kompetens i utkomstskydd för arbetslösa som behövs vid skötseln av de uppgifter som föreslås bli överförda. Dessutom förutsätts det att kommunerna från och med den 1 mars 2021 har tillräcklig kompetens i frågor som gäller utkomstskydd för arbetslösa, så att man kan utreda behövliga uppgifter och förmedla dem från kommunen till arbets- och näringsbyrån för lämnande av arbetskraftspolitiskt utlåtande. Det bedöms att den kompetens som behövs vid utredning och informationsförmedling inte i någon betydande grad skiljer sig från den som behövs för att lämna ett arbetskraftspolitiskt utlåtande.

I fortsättningen ska arbets- och näringsbyråerna sköta så kallade rutinmässiga uppgifter inom utkomstskyddet för arbetslösa endast för sina egna kunders del. Arbets- och näringsbyråerna ska ha behörighet att avgöra sådana arbetskraftspolitiska förutsättningar som kräver prövning både i fråga om sina egna kunder och i fråga om kunderna i kommunerna inom försöksområdena.

Den föreslagna ändringen inverkar inte på behandlingsprocessen i fråga om de arbetskraftspolitiska förutsättningar som ofta kräver avsevärd prövning och i fråga om vilka utlåtandena vanligen lämnas av enheter för utkomstskydd för arbetslösa som är fristående från den övriga kundservicen.

Övriga konsekvenser

Den föreslagna mer omfattande överföringen av skötseln av uppgifter inom utkomstskyddet för arbetslösa medför behov av att ändra informationssystemen.

4.2.2 Överföring av en kundrelation till arbets- och näringsbyrån eller en annan försökskommun under försöket

Behandlingen av ansökningar om överföring av kundrelationer bedöms i någon mån öka arbetsmängden vid arbets- och näringsbyråerna. Även sökande av ändring i beslut om överföring bedöms i någon mån öka arbetsmängden vid arbets- och näringsbyråerna. Mängden extra arbete beror på hur många kunder som begär överföring. Antagligen påverkas antalet begäranden om överföring av hur kommunernas service fungerar, även om en fungerande kommunal service inte är en sådan grund för överföring som avses i den föreslagna bestämmelsen.

För närvarande har arbets- och näringsbyråerna inga behandlingsförfaranden som motsvarar förfarandet för kundöverföring. Genom riksomfattande anvisningar kan förfarandet förenhetligas och den administrativa börda som utvecklingen av förfarandet medför för arbets- och näringsbyråerna minskas.

4.2.3 Sökande av ändring i beslut om kostnadsersättning enligt prövning

I denna proposition föreslås det att ändring i beslut om kostnadsersättning enligt prövning ska sökas i enlighet med gällande anvisningar. Genom de föreslagna ändringarna förtydligas lagstiftningen och fogas till lagen ett partiellt förbud mot att söka ändring. Enligt det ska beslut om avslag som grundar sig på myndighetens ändamålsenlighetsprövning lämnas utanför sökandet av ändring. Det föreslagna partiella förbudet mot sökande av ändring bedöms minska antalet besvär. Det partiella förbudet mot sökande av ändring bedöms nedan i avsnittet Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning med hänsyn till det rättsskydd som tryggas i grundlagen.

Nedan bedöms hur de temporära bestämmelserna om kostnadsersättning enligt prövning och det föreslagna delvisa förbudet mot sökande av ändring påverkar antalet fall av sökande av ändring. Eftersom en temporär ändring redan har genomförts och är i kraft, är det inte enbart fråga om konsekvenserna av denna proposition, utan ökningen av antalet fall av sökande av ändring orsakas av de redan gällande temporära bestämmelserna i lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice och lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Såsom beskrivs i avsnittet Nuläge, förväntas antalet beslut om kostnadsersättning enligt prövning öka betydligt under giltighetstiden för de temporära ändringarna. dvs. 1.3.2021–30.6.2023. Detta bedöms i någon mån öka också antalet fall av sökande av ändring, trots det föreslagna partiella förbudet mot sökande av ändring.

Eftersom det är fråga om ett nytt slag av bestämmelser, kan antalet besvär inte uppskattas på ett tillförlitligt sätt på förhand. Utifrån det antal ärenden som anhängiggjorts vid besvärnämnden för social trygghet samt på grund av kostnadsersättningens låga belopp (i regel 9 euro/dag för deltagande i service) och det partiella förbudet mot sökande av ändring uppskattas antalet besvär uppgå till några tiotal per år under de temporära bestämmelsernas verkningstid. Till den del ändringen ökar antalet fall av sökande av ändring jämfört med nuläget förs tilläggskostnaderna in under moment 33.01.07. (omkostnader för besvärnämnden för social trygghet) i statsbudgeten. Den årliga kostnaden för sökande av ändring är cirka 205 euro per avgörande.

Hur antalet besvär som anhängiggörs hos besvärnämnden för social trygghet utvecklas följer man upp på motsvarande sätt som antalet beslut om kostnadsersättning enligt prövning. Hur de temporära bestämmelserna, som trädde i kraft den 1 mars 2021, påverkar antalet beslut kommer

antagligen att synas i slutet av sommaren 2021 och hur antalet fall av sökande av ändring påverkas framgår något senare, hösten 2021. Om antalet fall av sökande av ändring ökar avsevärt på grund av de temporära bestämmelserna, föreslås det att tilläggskostnaden beaktas under det moment som nämns ovan.

4.2.4 Användarrättigheter till kundregistret över sektorsövergripande samservice

De ändringar som föreslås i bestämmelserna om användarrättigheterna till kundregistret över sektorsövergripande samservice stöder samordningen av myndigheternas service och gör det sålunda möjligt att erbjuda arbetslösa sådan sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen och som avses i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. Rätten att i kundregistret registrera uppgifter om service som erbjudits kunden och att använda dessa uppgifter vid planering och uppföljning av servicen är en väsentlig del av samservicen.

Att utvidga användarrättigheterna till att omfatta samkommunens anställda uppdaterar användarrättigheterna i fråga om social- och hälsovårdstjänster. De föreslagna ändringarna förbättrar informationsgången mellan dem som arbetar med sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen och minskar överlappande arbete, vilket gör kundservicen smidigare. De föreslagna ändringarna förbättrar också möjligheterna för direktörerna för sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen att sköta sina lagstadgade samordnings- och uppföljningsuppgifter.

5 Alternativa handlingsvägar och deras konsekvenser

Under beredningen bedömdes ett alternativ där arbets- och näringsbyråernas personal på grund av överföringen av skötseln av uppgifter skulle överföras till kommunerna med stöd av 19 § i försökslagen och 20 § i statstjänstemannalagen. Den skötsel av uppgifter som föreslogs bli överförd är i regel inkluderad i arbets- och näringsbyråernas serviceverksamhet och utgör 5–10 procent av det arbete byråernas tjänstemän sköter. Därför är det i praktiken inte möjligt att från arbets- och näringsbyråerna till kommunerna överföra enbart den personal som sköter utkomstskyddet för arbetslösa. I bedömningen beaktades också att i de flesta av kommunerna motsvarar behovet av extra arbetskraft inte en tjänstemans hela arbetsinsats.

Ett annat alternativ som bedömdes var att överföra skötseln av uppgifterna inom utkomstskyddet för arbetslösa på så sätt att arbets- och näringsbyråerna rekryterar den personal som kommunerna behöver och dessa personer överförs till kommunerna för att sköta de uppgifter som överförs med stöd av 19 § i försökslagen och 20 § i statstjänstemannalagen. Även i detta alternativ innebär en överföring av en person överkompensation i fråga om uppskattningsvis 108 kommuner där behovet av extra arbetskraft bedöms vara mindre än en persons arbetsinsats. Det är också möjligt att det i detta alternativ inte skulle överföras personer med tillräcklig kompetens i utkomstskyddsfrågor till kommunerna, vilket åtminstone i det inledande skedet av genomförandet kan försämra kommunens möjligheter att sköta de uppgifter som tryggar den arbetslöses utkomst. Det är inte ändamålsenligt att separera uppgiften att lämna ett vanligt utlåtande från serviceverksamheten i kommunen.

När propositionen bereddes bedömdes också alternativet att sökande av ändring i beslut om kostnadsersättning enligt prövning ska ske på motsvarande sätt som i fråga om andra beslut som fattats med stöd av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, det vill säga omprövning kan begäras och besvär över beslut anföras hos förvaltningsdomstolen.

Fördelen med alternativet ansågs vara att bestämmelserna om sökande av ändring är tydliga och att det överensstämmer med andra beslut som fattats med stöd av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. I lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice har avsikten uttryckligen varit att förtydliga och förenhetliga bestämmelserna om sökande av ändring i olika ärendegrupper. I den lagens förarbeten har det framförts att före lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice varierade förfarandet för sökande av ändring beroende på vilken kategori av ärenden det är fråga om. I den nya lagen ville man att förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen tillämpas i största möjliga utsträckning för sökande av ändring. För sökande av ändring föreslogs en bestämmelse som allmänt ska gälla de beslut som fattats med stöd av den föreslagna lagen (RP 133/2012 rd, s. 46/II–47/I). Denna bestämmelse finns i 14 kap. 1 § i lagen. Efter detta har dock bestämmelserna om kostnadsersättning i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice blivit ändrade.

Utöver de omständigheter som framförts ovan i avsnittet Bedömning av nuläget beaktades vid beredningen att med stöd av lagen om domstolsavgifter (1455/2015) skulle en rättegångsavgift på 500 euro i princip ha tagits ut för behandlingen av ett besvärssökande vid förvaltningsdomstolen. Behandlingen av besvär hos besvärsnämnden för social trygghet och försäkringsdomstolen är avgiftsfri för privatpersoner. Det ansågs sålunda att sökande av ändring hos besvärsnämnden för social trygghet och försäkringsdomstolen i enlighet med de nuvarande anvisningarna är motiverad inte bara med hänsyn till sakens karaktär utan också ur ändringssökandens perspektiv.

6 Remissvar

Det inkom totalt 67 utlåtanden om propositionsutkastet från olika instanser. Utlåtanden lämnades in av riksdagens justitieombudsmans kansli, justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, försäkringsdomstolen, närings-, trafik- och miljöcentralerna i Nyland, Mellersta Finland och Norra Karelen, närings-, trafik- och miljöcentralcentralen samt arbets- och näringsbyrån i Egentliga Finland, arbets- och näringsbyråerna i Nyland, Birkaland, Satakunta, Tavastland, Norra Karelen, Mellersta Finland och Norra Österbotten, utvecklings- och förvaltningscentret, Folkpensionsanstalten, Utbildningsstyrelsen, Arbetslöshetskassornas Samorganisation rf, Finlands Kommunförbund rf, Helsingfors stad, Tammerfors stad, Sastamala stad, Ikalas stad, Punkalaidun kommun, Valkeakoski stad, Parkano stad, Lempäälä kommun, Urjala kommun, Tavastkyro kommun, Jyväskylä stad, Laukas kommun, Lahtis stad, Hollola kommun, Åbo stad, Letala stad, Salo stad, S:t Mårtens kommun, Kuopio stad, Siilinjärvi kommun, Sonkajärvi kommun, Lapinlahti kommun, Vieremä kommun, Esbo stad, Vanda stad, Kervo stad, Rovaniemi stad, Björnborgs stad, Karleby stad, Brahestad, Kuhmo stad, Paltamo kommun, Oulainens stad, Ylivieska stad, Mäntyharju kommun, Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf, Akava ry, Fackförbundet Pro rf, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Kommunala arbetsmarknadsverket, Suomen Kasvupalveluiden tuottajat ry (KASPA), SOSTE Finlands social och hälsa rf, Työttömien keskusjärjestö ry, Vates-stiftelsen sr, Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry samt Sininauha-liitto ry.

Dessutom meddelade finansministeriet, Finansinspektionen, Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf och Sysselsättningsfonden att de inte har något att yttra om propositionen. Utkastet till proposition, begäran om utlåtande och alla utlåtanden om utkastet till proposition som lämnats in i webbtjänsten kan läsas i sin helhet på utlåtande.fi under koden VN/282/2020-TEM-1 (<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/List>).

Remissinstanserna ansåg att propositionsutkastet på det hela taget var värt att understödjas. Utkastet ansågs innehålla behövliga kompletteringar av försökslagen och andra lagar samt genomföra riksdagens uppdrag.

I utlåtandena kommenterades mest den föreslagna ytterligare överföringen av skötseln av uppgifter inom utkomstskyddet för arbetslösa och i synnerhet dess konsekvenser för antalet anställda som överförs. En mer omfattande överföring av skötseln av uppgifter inom utkomstskyddet för arbetslösa fick understöd, men i synnerhet i kommunernas utlåtanden konstaterades det att också tillräckliga resurser måste överföras till kommunerna. I kommunernas respons kritiserades det att det av förslaget inte framgick hur man har kommit fram till 43 årsverken. På grundval av remissvaren har bedömningen av konsekvenserna kompletterats.

Även bestämmelsen om att under försöket överföra kundrelationen tillbaka till arbets- och näringsbyrån eller till en annan försökskommun kommenterades mycket. Förslaget ansågs vara behövligt och förbättra kundorienteringen. Arbets- och näringsbyråerna i Nyland, Mellersta Finland, Satakunta och Tavastland, utvecklings- och förvaltningscentret, Esbo stad och Suomen Kasvupalveluiden tuottajat ry föreslog att det i propositionen ska preciseras vad som avses med någon annan grundad anledning för överföringen. Tavastlands arbets- och näringsbyrå föreslog att man ska överväga att stryka den grundade anledningen ur bestämmelsen eller åtminstone att det krävs vägande skäl när det gäller den grundade anledningen. Tavastlands arbets- och näringsbyrå ansåg att bestämmelserna om att en oändamålsenlig kundrelation ska undvikas och att de språkliga rättigheterna ska tryggas är tillräckliga.

Med anledning av remissvaren har bestämmelserna om förutsättningarna för överföring av kundrelationer under försöket i 5 § 4 mom. 2 punkten i försökslagen preciserats så att den tredje möjliga förutsättningen för överföring av kundrelationer i stället för någon annan grundad anledning blir någon grundad anledning i fråga om kundens säkerhet.

Justitieministeriet framförde i sitt utlåtande i fråga om de språkliga rättigheterna att en mer sannolik orsak till kunden begär förflyttning är att kunden under kundförhållandet själv märker att han eller hon har svårt att utträtta ärenden på språket i kommunen, som inte är kundens modersmål, inom den service som avses i denna lag. Eftersom de språkliga rättigheterna är grundläggande rättigheter anser justitieministeriet att det i motiveringen kunde läggas till ett omnämnande av att kunden alltid har rätt att begära förflyttning för att få service på sitt eget språk, finska eller svenska, och att begäran inte behöver motiveras separat. Propositionens motiveringar har kompletterats till denna del.

I utlåtandena från Tammerfors och andra kommuner som omfattas av försöket i Birkaland samt Helsingfors stad, Vanda stad och Kervo stad framfördes det att kunden också kan lägga fram en begäran om överföring till sin hemkommun. Å andra sidan ville man i utlåtandena från arbets- och näringsbyråerna i Nyland och Birkaland säkerställa att endast arbets- och näringsbyrån har möjlighet att besluta om överföringen. Utifrån remissvaren har motiveringarna till 5 § 4 och 5 mom. preciserats. En arbets- och näringsbyrå som bestäms enligt kundens hemkommun kunde vara lösningen på frågan.

Helsingfors och Esbo framförde i sina utlåtanden att den mottagande kommunen inte har tillgång till sådana uppgifter om den kund som begärt överföring som gör det möjligt att bedöma om överföringen är motiverad och vilka fördelar den medför för kunden. Enligt dem är det till denna del behövligt att precisera rätten för en annan kommun inom ett försöksområde att få information för att kunna ge sitt samtycke. Enligt 17 § 1 mom. 1 punkten i försökslagen tillämpas på kommunerna inom försöksområdena vad som föreskrivs om arbets- och näringsbyråns rätt att få uppgifter i 12 kap. 6 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

Sålunda har en kommun inom ett försöksområde trots sekretessbestämmelser och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter rätt att avgiftsfritt av arbets- och näringsbyrå och en kommunal myndighet få de uppgifter som är nödvändiga för att genomföra den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen.

Helsingfors stad föreslog i sitt utlåtande att bestämmelsen ska preciseras så att den sysselsättningsplan som utarbetats i en kommun inom ett försöksområde är bindande för den kund som överförs och för arbets- och näringsbyrå tills kundens plan har setts över vid arbets- och näringsbyrå. Med anledning av utlåtandet har till det föreslagna 5 § 6 mom. i försökslagen fogats bestämmelser om planens förpliktande karaktär och om underrättelse om genomförandet av planen efter att kundrelationen överförs.

I vissa utlåtanden fördes det fram att bestämmelsen om överföring av kundrelationer innebär att kunden har möjlighet att välja den instans som ordnar service för kunden enligt vilken instans som bäst tillgodoser kundens behov i kundrelationen. I motsats till vad som sägs i utlåtandena i fråga är avsikten inte att bestämmelsen om överföring av kundrelationer ska ge kunden möjlighet att fritt välja om han eller hon utträttar ärenden hos arbets- och näringsbyrå eller hos den hemkommun som deltar i försöket. Syftet med bestämmelsen är att i enskilda fall, när förutsättningarna för överföring uppfylls, möjliggöra en överföring av kundrelationen. Det är alltså fråga om prövning i enskilda fall. Motiveringarna till det föreslagna 5 § 4 mom. har kompletterats till denna del.

Riksdagens biträdande justitieombudsman, justitieministeriet och social- och hälsovårdsministeriet kommenterade i sina utlåtanden propositionsutkastets bedömning av att arbets- och näringsbyråns avgörande som gäller en begäran om överföring av kundrelationen inte är ett överklagbart beslut. Riksdagens biträdande justitieombudsman och social- och hälsovårdsministeriet lyfte fram att de bestämmelser om överföring av kundrelationer som föreslås i utkastet till proposition skiljer sig från bestämmelserna i 5 § 1–3 mom. i försökslagen såtillvida att överföringen av kundrelationen sker på kundens begäran i den situation som föreslås i 5 § 4 mom. Riksdagens biträdande justitieombudsman lyfte fram de skillnader mellan avgörande av ett förvaltningsärende och den faktiska verksamheten som förts fram i rättslitteraturen. Med stöd av utlåtandet är det inte entydigt om ett avgörande som meddelats med anledning av en begäran om överföring av ett kundförhållande är ett sådant beslut som i princip får eller inte får överklagas. Social- och hälsovårdsministeriet ansåg att det finns skäl att överväga frågan ytterligare. Justitieministeriet ansåg det vara klart att ett negativt beslut om överföring har en betydande inverkan på en persons rättigheter och att detta därför kan anses vara ett överklagbart förvaltningsbeslut. Med anledning av utlåtandena har motiveringen till den föreslagna bestämmelsen och bedömningen av propositionens konsekvenser ändrats.

De föreslagna ändringarna i rättigheterna att använda URA-systemet och kundregistret över sektorsövergripande samservice ansågs behövliga. Justitieministeriet påpekade dock i sitt utlåtande att enligt 14 § i försökslagen kan rätt att använda kundinformationssystemet beviljas endast tjänstemän, medan det nu föreslås att rätt att använda kundregistret över sektorsövergripande samservice ska kunna beviljas även andra än tjänstemän. Ministeriet lyfte fram att det inte framgår av propositionsutkastet varför man i försökslagen och i det fjärde lagförslaget har valt olika lösningar. Det föreslås att den bestämmelse i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice som gäller kundregistret över sektorsövergripande samservice ändras så att ordalydelsen är densamma som före den ändring som trädde i kraft den 1 juli 2020. Ändringen gör det möjligt att utnyttja gemensam information i den sektorsövergripande samservicen. Denna ändring behövs oberoende av försöket. I bestämmelserna om användarrättigheter i försökslagen har man

till denna del följt motsvarande bestämmelser som i den lag om offentlig arbetskrafts- och företagsservice som gäller tills vidare och som tillämpas vid arbets- och näringsbyråerna under försöket.

Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland konstaterade att det på grund av förslaget att samkommunen fogas till 14 § 2 mom. är behövt att också till 3 mom. foga ett omnämnande av tjänstemän i samkommuner. På ändring och upphävande av användarrättigheter som beviljats en tjänsteinnehavare i en kommun inom ett försöksområde och en tjänsteinnehavare i en samkommun ska tillämpas vad som i 13 kap. 5 a § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om ändring och upphävande av användarrättigheter som beviljats en tjänsteman som är anställd hos arbets- och näringsbyrån. Med anledning av utlåtandet föreslås det att också till 3 mom. fogas ett omnämnande av en tjänsteman i en samkommun.

Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland föreslog i sitt utlåtande att försöksområdets rättsliga ställning samt hur försöksområdet står i förhållande till de former av samarbete mellan kommunerna som det föreskrivs om i 8 kap. i kommunallagen bör preciseras. Den nämnde särskilt 16 och 22 § i försökslagen, enligt vilka det till försöksområdet kan ges anmärkningar samt meddelas ett föreläggande om avhjälpande av brister och missförhållanden (22 §), och att närings-, trafik- och miljöcentralen ska höra försöksområdet innan fullmakt ges. Med anledning av utlåtandet har försöksområdet i de nämnda bestämmelserna ersatts med en kommun inom ett försöksområde.

Förtydligandet av bestämmelserna om sökande av ändring i fråga om kostnadsersättning enligt prövning och det partiella förbudet mot att söka ändring understöddes. Justitieministeriet konstaterade i sitt utlåtande att såsom det konstateras i motiveringarna har de gällande bestämmelserna om förbud mot att söka ändring utfärdats med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 32/2012 rd). I 14 kap. 1 § finns det dock mer exakta bestämmelser om vilka beslut som omfattas av förbud mot att söka ändring än vad som föreslås. Bestämmelsen om förbudet mot att söka ändring verkar något otydlig när bestämmelsen också betraktas mot i motiveringarna i utkastet. Enligt motiveringarna ska det också vara möjligt att söka ändring i ett beslut till den del det i beslutet är fråga om ersättningsdagar eller belopp. I fråga om dessa grundar sig beslutet dock på prövning. Därför utgör motiveringarna och bestämmelsen inte en tydlig helhet. Med anledning av utlåtandet har motiveringarna till bestämmelsen kompletterats.

Försäkringsdomstolen understödde förslaget att sökande av ändring styrs till besvärsnämnden för social trygghet och vidare till försäkringsdomstolen. Försäkringsdomstolen delade den synpunkt som framfördes i propositionsutkastet enligt vilken det är svårt att uppskatta antalet fall av sökande av ändring. Den lyfte fram att ett partiellt förbud mot sökande av ändring inte nödvändigtvis minskar antalet fall av sökande av ändring, eftersom det kan vara svårt för den som ansökt om kostnadsersättning enligt prövning att veta om beslutet grundar sig på prövning och omfattas av förbudet mot sökande av ändring eller om det grundar sig på en sådan omständighet utifrån vilken ändring kan sökas. Enligt försäkringsdomstolen ska utvecklingen av antalet fall av sökande av ändring, typen av ärenden som ligger till grund för sökande av ändring samt eventuella situationer som medför tolkningar följas upp och det ska ses till att besvärinstanserna har tillräckliga resurser att också sköta dessa ärenden.

Social- och hälsovårdsministeriet lyfte fram att propositionen saknar en konsekvensbedömning av de kostnader som sökande av ändring hos besvärsnämnden för social trygghet medför. Till den del ändringen ökar antalet fall av sökande av ändring jämfört med nuläget förs tilläggskostnaderna in under moment 33.01.07. (omkostnader för besvärsnämnden för social trygghet) i statsbudgeten. Den årliga kostnaden för sökande av ändring är cirka 205 euro per avgörande. Social- och hälsovårdsministeriet konstaterade att om antalet fall av sökande av ändring ökar

betydligt till följd av ändringen, bör tilläggskostnaderna beaktas under momentet i fråga. Propositionens konsekvensbedömning har kompletterats till följd av utlåtandena från försäkringsdomstolen och social- och hälsovårdsministeriet.

En ändring av ordalydelsen i den temporära bestämmelsen i lagen om utkomstskydd för arbetslösa understöddes liksom också de kompletteringar som föreslås i försökslagen och som har koppling till lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte och lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen

1 §. Lagens syfte. Till paragrafen fogas också omnämmanden av skötseln av vissa uppgifter som avses i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) och lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen (1369/2014).

4 §. Kunderna hos försöksområdets kommuner. I paragrafens 2 mom. stryks omnämmandena av arbetslöshet. Med stöd av 4 § 1 mom. i försökslagen kan en person höra till målgruppen för försöket också när han eller hon är arbetssökande men sysselsatt eller i sysselsättningsfrämjande service. Med andra ord kan man ingå i målgruppen även om man inte är en arbetslös arbetssökande.

5 §. Överföring av en kundrelation. Det föreslås att till paragrafen fogas nya 4–6 mom. med bestämmelser om bortflyttande av kundrelationen från den kommun inom ett försöksområde dit kunden under försöket hänvisats av sin hemkommun. Riksdagens arbetslivs- och jämställdhetsutskott påpekade i sitt betänkande om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen att den föreslagna regleringen inte gör det möjligt att överföra en kundrelation från hemkommunen till en annan försökskommun eller tillbaka till arbets- och näringsbyrå, om inte personens hemkommun ändras. Utskottet konstaterade att en kunds förhållanden av en eller annan anledning kan förändras under den tid kundrelationen till hemkommunen pågår så att kunden de facto inte kan anlita hemkommunens tjänster. Utskottet ansåg att detta inte är någon bra situation och menade att en kundrelation av grundad anledning bör kunna överföras från kundens hemkommun tillbaka till arbets- och näringsbyrå. Kunden har då möjlighet att välja vilken arbets- och näringsbyrås tjänster han eller hon anlitar. Utskottet förutsatte att regeringen bereder de bestämmelser som behövs för att trygga kundens valfrihet och så snart som möjligt lämnar en proposition om detta till riksdagen (AjUB 16/2020 rd, s. 13). Riksdagen gav i sitt svar om frågan även ett uttalande (RSv 216/2020 rd).

Enligt det föreslagna 4 mom. kan arbets- och näringsbyrå överföra en kund som hör till en av försökets kundgrupper till att bli kund hos arbets- och näringsbyrå om de särskilt föreskrivna förutsättningarna uppfylls. Förutsättningarna för en överföring är att den begärs av kunden och att den behövs för att trygga kundens språkliga rättigheter, för att undvika en kundrelation som är oändamålsenlig för kunden, eller av någon grundad anledning i fråga om kundens säkerhet. Därtill förutsätts det att överföringen inte äventyrar kundens möjlighet att få service enligt sitt servicebehov. Kunden ska lämna sin begäran om överföring till en arbets- och näringsbyrå som bestäms enligt hans eller hennes hemkommun.

Förutsättningarna för överföring av en kundrelation motsvarar i huvudsak de förutsättningar under vilka en kund från första början inte behöver överföras till att bli kund hos en kommun inom ett försöksområde. Den föreslagna bestämmelsen gör det möjligt att under försöket beakta förändringar när det gäller kommunens språkliga ställning och kundens situation. Avsikten är

inte att bestämmelsen om överföring av kundrelationer ska ge kunden möjlighet att välja fritt om han eller hon utträtt ärenden hos arbets- och näringsbyrån eller hos den hemkommun som deltar i försöket. Detta skulle strida mot den utgångspunkt i försökslagstiftningen enligt vilken målgruppen för försöket ska definieras i lag. Syftet med bestämmelsen är att i enskilda fall, när förutsättningarna för överföring uppfylls, möjliggöra en överföring av kundrelationen. Det är alltså fråga om arbets- och näringsbyråns prövning i enskilda fall.

Till exempel kundrelationen till hemkommunen kan under försöket bli oändamålsenlig för kunden, om han eller hon till exempel måste vistas länge någon annanstans än i hemkommunen på grund av den omvårdnad som en närstående behöver och därför de facto inte kan använda sig av de sysselsättningstjänster som hemkommunen erbjuder. Det att kunden inte är nöjd med den tjänsteman som sköter hans eller hennes ärenden ska inte betraktas som oändamålsenlighet som berättigar till överföring.

Det är sällsynt, men det är möjligt att kunden måste ansöka om spärrmarkering under försöket. Utan försöket kan en kund med spärrmarkering utträtta ärenden till exempel hos arbets- och näringsbyrån i grannkommunen, om han eller hon vill se till att hans eller hennes hemkommun inte avslöjas på basis av byrån. I kommunförsöken har han eller hon dock inte denna valfrihet. Om försöksområdet består av endast en kommun (t.ex. Helsingfors och Borgå), avslöjar redan informationen om försöksområdet kundens hemkommun. I en sådan situation möjliggör den föreslagna bestämmelsen att kundrelationen kan flyttas bort från hemkommunen av någon grundad anledning i fråga om kundens säkerhet.

I statsrådets förordning om kommunernas språkliga status åren 2013–2022, som utfärdats med stöd av språklagen (423/2003), föreskrivs det vilka kommuner som är tvåspråkiga och vilka som är finskspråkiga. Förordningen är i kraft till utgången av 2022, varefter en ny förordning utfärdas. Den föreslagna bestämmelsen möjliggör också att en svenskspråkig kunds kundrelation överförs från hemkommunen till arbets- och näringsbyrån, om han eller hon från ingången av 2023 inte längre kan utträtta ärenden i sin hemkommun på sitt modersmål. Det är också möjligt att kunden under försöket själv märker att han eller hon har svårt att på språket i kommunen, som inte är kundens modersmål, utträtta ärenden inom den service som avses i försökslagen. Eftersom de språkliga rättigheterna är grundläggande rättigheter har kunden alltid rätt att begära förflyttning för att få service på sitt eget språk, finska eller svenska. Begäran behöver inte motiveras separat.

En förutsättning för att kundrelationen kan flyttas bort från kundens hemkommun under försöket är dessutom att kundens möjlighet att få service enligt sitt servicebehov inte äventyras. Under försöket har en del av skötseln av arbets- och näringsbyråns uppgifter och dess resurser överförs till kommunerna inom försöksområdena. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att en kundrelation inte överförs, om den mottagande myndigheten inte har de resurser som behövs för att sköta kundrelationen. I praktiken ska den arbets- och näringsbyrå som avgör ärendet i enskilda fall bedöma vilket alternativ som bättre tryggar kundens rättigheter: servicen i hemkommunen eller vid arbets- och näringsbyrån.

I det föreslagna nya 5 mom. föreskrivs det om möjligheten att överföra en kundrelation från den av hemkommunen anvisade försökskommunen till en kommun inom ett annat försöksområde. En överföring förutsätter utöver de förutsättningar som anges i 4 mom. att den mottagande kommunen samtycker till överföringen. Andra kunder än de som uppfyller förutsättningarna enligt 4 § i försökslagen kan alltså inte överföras till en kommun inom ett försöksområde utan kommunens godkännande. Arbets- och näringsbyrån ska utreda den mottagande kommunens ståndpunkt innan ärendet avgörs.

Till skillnad från en överföring till att bli kund hos en kommun inom ett försöksområde när försöket eller jobbsökningen inleds eller ett beslut om att låta bli att överföra en kund till att bli kund hos en kommun inom ett försöksområde kommer en överföring av en kundrelation på begäran av kunden under försöket inte att vara ett överklagbart förvaltningsbeslut.

I det nya 6 mom. föreslås bestämmelser om underrättelse av överföringen och om förpliktelser efter överföringen när det gäller planerna. Den kund som har begärt överföring av kundrelationen och den hemkommun som har ansvarat för kundrelationen ska underrättas om överföringen. Om överföringen sker till en kommun inom ett annat försöksområde, ska också den kommunen underrättas om överföringen.

Den plan som kommunen inom försöksområdet och kunden har utarbetat eller en plan som ersätter den är tills planen har setts över förpliktande för kunden och efter överföringen för den arbets- och näringsbyrå eller andra kommun inom ett försöksområde som ansvarar för kundrelationen. På detta sätt tryggas kontinuiteten i servicen. Om det i planen har avtalats om deltagande i service som kräver närvaro i hemkommunen och kundrelationen har flyttats bort från hemkommunen på grund av att det är omöjligt att uträtta ärenden där, är behovet av att se över planen brådskande. Arbetssökanden ska underrätta den arbets- och näringsbyrå eller den kommun inom försöksområdet som efter överföringen ansvarar för kundrelationen om genomförandet av de åtgärder som överenskommits i planen.

8 §. Intervjuer med arbetssökande och bedömning av arbetssökandes servicebehov. Det föreslås att ett nytt 3 mom. fogas till paragrafen. I lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen föreslås det inte att sådan bedömning av behovet av sektorsövergripande samservice, sådant svarande av åtgärder under utredningsperioden eller sådan bedömning av upphörande av behovet av sektorsövergripande samservice som avses i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen ska överföras från arbets- och näringsbyrån till en kommun inom ett försöksområde. Avsikten har varit att en kommun inom ett försöksområde i fråga om sina kunder också ska svara för skötseln av dessa uppgifter i stället för arbets- och näringsbyrån. Det föreslås att bestämmelser om detta fogas till genom ett nytt 3 mom. I momentet ska dessutom finnas en bestämmelse med stöd av vilken Folkpensionsanstalten kan lämna ut uppgifter också till en kommun inom ett försöksområde när kommunen i stället för arbets- och näringsbyrån sköter uppgifter enligt lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen.

10 §. Försöksområdets kommuners offentliga arbetskrafts- och företagsservice. Till 2 mom. i paragrafen fogas en bestämmelse enligt vilken det på de ersättningar, stöd och förmåner som en kommun inom ett försöksområde beviljat med stöd av försökslagen kan tillämpas motsvarande bestämmelser som på motsvarande ersättningar, stöd och förmåner som beviljats av arbets- och näringsbyrån med stöd av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

I III avdelningen 4 kap. 92 § 11 och 13 punkten i inkomstskattelagen föreskrivs det om skattefrihet i fråga om ersättning för kostnader som betalas till arbetslösa med stöd av 10 kap. 1 och 2 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och kostnadsersättning enligt 9 kap. 1 § i samma lag samt i fråga om lönesubvention som fysiska personer erhåller enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, om subventionen används i annan verksamhet än näringsverksamhet, jordbruk eller skogsbruk. Med stöd av 6 § 6 mom. 2 punkten i lagen om inkomstdatasystemet kan uppgifter om kostnadsersättningar som betalats enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice eller lagen om utkomstskydd för arbetslösa registreras i inkomstdatasystemet. Dessutom finns det i 9 § 4 mom. i statsrådets förordning om företagsstöd för landsbygden en bestämmelse enligt vilken stöd för grundande av ett nytt företag inte beviljas en sökande i fråga om vilken arbets- och näringsbyrå fattat ett positivt beslut om startpeng med

stöd av 8 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Med stöd av den föreslagna bestämmelsen ska dessa bestämmelser också tillämpas på ersättningar, stöd och förmåner som en kommun inom ett försöksområde beviljat med stöd av försökslagen.

11 §. Undantag som gäller arbetsprövning och lönesubvention. Paragrafen preciseras så att den motsvarar det innehåll som avses i motiveringen (RP 87/2020 rd, s. 62-63). Samtidigt stryks omnämmandet av lönesubvention som finansieras av Europeiska socialfonden ur paragrafen, eftersom lönesubvention inte längre finansieras av socialfonden.

I den gällande paragrafen föreskrivs det att om den som ansöker om lönesubvention är en kommun inom ett försöksområde eller om lönesubventionen finansieras genom Europeiska socialfonden, fattas beslutet om beviljande av arbets- och näringsbyrån på det sätt som föreskrivs i 7 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Enligt motiveringarna till bestämmelsen avses i detta fall med kommun en kommun inom försöksområdet, en i kommunallagen avsedd ansvarig kommun eller någon annan sammanslutning som kommunen eller kommunerna gemensamt har bestämmande inflytande över, såsom en anknuten enhet som ägs av dessa (RP 87/2020 rd, s. 62).

För tydlighetens skull föreslås det att ordalydelsen i paragrafen preciseras så att den motsvarar dessa motiveringar. Med bestämmande inflytande avses här en situation där en eller flera kommuner inom ett försöksområde eller inom försöksområden kan utöva avgörande beslutanderätt i fråga om sammanslutningens strategiska mål och viktiga beslut.

12 §. Försöksområdets kommuners uppgifter för främjande av integration och uppgifter med anknytning till aktiveringsplanen. Paragrafen ändras på så sätt att dess 2–4 mom. stryks och i dess nya 2 mom. föreskrivs det att försöksområdets kommuner har behörighet att i stället för arbets- och näringsbyrån i fråga om sina kunder fatta det avbrottsbeslut som avses i 5 § 6 mom. i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte. Det föreslås att bestämmelsen fogas till lagen, eftersom ordalydelsen i bestämmelserna innebär att beslutet om huruvida aktiveringsplanen ska anses avbruten inte omfattas av de i 9 § 1 mom. 3 punkten avsedda uppgifterna när en aktiveringsplan utarbetas, även om beslutet hänför sig till samma helhet av uppgifter. Paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar det föreslagna innehållet.

12 a §. Arbetskraftspolitiskt utlåtande. Paragrafen är ny och i den föreslås bestämmelser om uppgifter med anknytning till det arbetskraftspolitiska utlåtande som försöksområdets kommuner ger.

För närvarande finns bestämmelser om uppgifterna i samband med lämnandet av utlåtandet i 12 § 2–4 mom. Uppgifterna ska regleras på motsvarande sätt i den nya 12 a §, till vilken det fogas bestämmelser om kommunens nya uppgifter i anslutning till lämnandet av arbetskraftspolitiska utlåtanden samt om arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenters uppgifter.

Ordalydelsen i det inledande stycket i paragrafens 1 mom. preciseras jämfört med dess formulering i det gällande 12 § 2 mom. I momentets 1 och 2 punkt föreskrivs det om de nya uppgifter vid lämnande av arbetskraftspolitiska utlåtanden som kommunerna inom försöksområdet får.

Enligt momentets 1 punkt ger kommunerna inom försöksområdet arbetskraftspolitiska utlåtanden om de allmänna arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av förmåner enligt 2 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Uppgiften är ny.

För att få en arbetslöshetsförmån krävs det att personens jobbsökning är i kraft, att personen söker heltidsarbete och att personen är arbetslös. Arbetssökande som får invalidpension i form av delpension har rätt till arbetslöshetsförmåner, trots att de inte söker heltidsarbete.

Kommunerna inom ett försöksområde ska lämna ett arbetskraftspolitiskt utlåtande i fall där någon annan än en finsk medborgare har rätt att utföra förvärvsarbete på grundval av ett tillfälligt uppehållstillstånd. En sådan person har inte rätt till arbetsmarknadsstöd. Om andra än EU- eller EES-medborgare eller schweiziska medborgare vill registrera sig som arbetssökande vid en arbets- och näringsbyrå, ska de ha rätt att utföra förvärvsarbete med stöd av ett uppehållstillstånd som inte omfattas av begränsningar som gäller arbetsgivaren.

En arbetssökande kan utföra sedvanligt allmännyttigt frivilligarbete eller sedvanligt talkoarbete utan lön utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsförmåner. I denna situation lämnar en kommun inom försöksområdet den arbetssökande ett arbetskraftspolitiskt utlåtande. Om en arbetssökande utan lön arbetar i ett företag eller i sådana uppgifter som allmänt utförs i ett anställningsförhållande eller i form av företagsverksamhet, har personen inte rätt till arbetslöshetsförmåner. Även i fortsättningen ska en arbets- och näringsbyrå lämna ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om arbete utan lön till en kund hos en kommun inom ett försöksområde.

Dessutom ska en kommun inom ett försöksområde lämna ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om rätten till arbetslöshetsförmåner för unga under 18 år som saknar utbildning. En ung person under 18 år som efter grundskolan eller gymnasiet inte har genomgått någon utbildning som leder till examen och som ger yrkesfärdigheter har inte rätt till arbetsmarknadsstöd på grundval av arbetslöshet.

Enligt paragrafens 1 mom. 2 punkt ska kommunerna inom försöksområdet utreda om det är fråga om ny företagsverksamhet eller eget arbete som inletts som arbetslös och lämna ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om huruvida förutsättningarna enligt 2 kap. 5 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa uppfylls. En arbetssökande har inte rätt till arbetslöshetsförmåner för den tid som han eller hon är sysselsatt på heltid som företagare eller på motsvarande sätt i eget arbete längre än två veckor utan avbrott, om vilket arbets- och näringsbyrån även i fortsättningen lämnar ett arbetskraftspolitiskt utlåtande. Om en arbetssökande inleder ny företagsverksamhet eller eget arbete under sin arbetslöshet, utreds inte företagsverksamhetens eller det egna arbetets inverkan på rätten att få arbetslöshetsförmån. Det faktum att företagsverksamheten eller det egna arbetet eventuellt bedrivs på heltid utgör inte något hinder för att få arbetslöshetsförmåner under företagsverksamhetens första fyra månader. En ny tidsfrist på fyra månader är möjlig först när personen efter det att tidsfristen på fyra månader har börjat har uppfyllt arbetsvillkoret för arbetslöshetsdagpenning och maximitiden för arbetslöshetsdagpenning börjar räknas från början. Huruvida detta villkor uppfylls avgörs av kommunen inom försöksområdet.

En studerande på heltid har inte rätt till arbetslöshetsförmåner, om vilket arbets- och näringsbyrån lämnar ett arbetskraftspolitiskt utlåtande. Med stöd av 1 mom. 2 punkten i paragrafen ska kommunen inom försöksområdet lämna ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om den arbetssökandes rätt till arbetslöshetsförmåner, i det fall att en arbetssökande som inleder studierna har fyllt 25 år och studierna pågår utan avbrott eller är indelade i perioder högst sex månader. Det spelar ingen roll om studierna är heltidsstudier eller deltidstudier enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa. En ytterligare förutsättning är att studierna ger yrkesfärdigheter eller stöder företagsverksamhet. Möjligheten till högst sex månaders heltidsstudier utan förlust av arbetslöshetsförmånen återfås efter det att personen har uppfyllt arbetsvillkoret för arbetslöshetsdagpenning och maximitiden för arbetslöshetsdagpenning har börjat löpa från början. Kommunerna inom försöksområdena ska avgöra om förutsättningen uppfylls.

Paragrafens 1 mom. 3–5 punkt motsvarar gällande 12 § 2 mom. 1–3 punkt.

Med stöd av paragrafens 2 mom. kan arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter ändra ett arbetskraftspolitiskt utlåtande av en kommun så att det gäller en arbetslöshetsförmån av ett annat slag, överföra ett arbetskraftspolitiskt utlåtande av en kommun till någon annan utbetalare av arbetslöshetsförmån och rätta uppenbara skriv- eller räknefel eller andra jämförbara tydliga fel i en kommuns arbetskraftspolitiska utlåtande. Detta motsvarar kundservicecentrets nuvarande uppgifter när det är fråga om ett utlåtande av arbets- och näringsbyrån. På motsvarande sätt som för närvarande kan kundservicecentret i fråga om en kund inom ett försöksområde också lämna ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om de allmänna arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av förmåner enligt 2 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa som inte omfattar arbetskraftspolitisk prövning.

Dessutom föreskrivs det i 2 mom. att på arbetskraftspolitiska utlåtanden av kommuner inom försöksområden och av arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter ska 11 kap. 4 § 3 och 4 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa tillämpas. Motsvarande bestämmelse i det gällande 12 § 3 mom. gäller endast kommuner inom försöksområden. Sålunda ska i fortsättningen även arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter lämna utlåtanden på begäran av Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa och det ska på deras begäran kompletteras utan dröjsmål. Om en arbetssökande har meddelat att han eller hon ansöker om en arbetslöshetsförmån, kan ett utlåtande lämnas utan särskild begäran. Utlåtandet ska delges den arbetssökande i samband med ett sådant beslut om förmån som avses i 11 kap. 3 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Den arbetssökande har rätt att på begäran få uppgift om utlåtandet även av arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs det om utfärdande av närmare bestämmelser. I det gällande 12 § 4 mom. finns det på motsvarande sätt bestämmelser om arbetskraftspolitiska utlåtanden som lämnas av kommuner inom försöksområden och om vad som ska ingå i utlåtandena. Enligt det föreslagna 3 mom. får närmare bestämmelser utfärdas om såväl lämnande av arbetskraftspolitiska utlåtanden och innehållet i utlåtandena som rätten för arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter att lämna arbetskraftspolitiska utlåtanden.

Innehållet i paragrafens 4 mom. motsvarar det nuvarande 12 § 5 mom. Bestämmelsens ordalydelse preciseras.

Enligt paragrafens 5 mom. tillämpas 13 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa på rätten för kommunerna inom försöksområdena att få uppgifter. Kommunerna inom försöksområdena ska ha motsvarande rätt att få uppgifter som arbets- och näringsbyråerna har att få nödvändiga uppgifter för att kunna sköta utlåtandeuppgifter. Rätten att få uppgifter är nödvändig för skötseln av de utlåtandeuppgifter som föreslås bli överförda. I 13 kap. 3 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskrivs det att trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter har Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassorna rätt att lämna ut uppgifter som de erhållit i samband med sina uppdrag till arbetskraftsmyndigheten när det är fråga om omständigheter som påverkar de arbetskraftspolitiska förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsförmåner. I momentet föreskrivs det att uppgifter på motsvarande sätt ska få lämnas ut till kommuner inom försöksområden.

14 §. Användningen av arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem. I paragrafens 2 och 3 mom. beaktas att kommunerna inom försöksområdet kan besluta att överföra skötseln av de uppgifter som avses i försökslagen på en samkommun. Det föreslås att det till paragrafens 2 mom. fogas en bestämmelse om användarrättigheter för en tjänsteman som är anställd hos en samkommun. Enligt bestämmelsen kan även tjänstemän i personalen i en samkommun som

inrättats av kommunerna inom ett försöksområde och som svarar för skötseln av de uppgifter som avses i denna lag på ansökan beviljas användarrättigheter till kundinformationssystemet, under samma förutsättningar som andra tjänstemän. Det föreslås att det också till paragrafens 3 mom. fogas ett omnämnande av tjänsteman i samkommuner. På motsvarande sätt som för en tjänsteman i en kommun inom ett försöksområde ska även på ändring och upphävande av användarrättigheter för en tjänsteman i en samkommun tillämpas vad som i 13 kap. 5 a § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om ändring och upphävande av användarrättigheter som beviljats en tjänsteman som är anställd hos arbets- och näringsbyrån.

16 §. Statlig finansiering av försöksområden. I paragrafens 1 och 2 mom. ersätts försöksområdet med kommunerna inom försöksområdet när det är fråga om hörande och tillämpning av lagen om statsbudgeten. Fördelningen av anslaget enligt försöksområde ändras inte.

17 §. Rätt att få uppgifter, förvägran av service och sökande av ändring. Till paragrafens 2 mom. fogas en bestämmelse, enligt vilken en besvärsskrift som gäller ett beslut om kostnadsersättning enligt prövning som fattats av en kommun inom ett försöksområde ska lämnas till den kommun inom försöksområdet som fattat beslutet.

20 §. Försöksområdets kommuners och deras kunders skyldighet att lämna uppgifter. I paragrafen föreslås ett nytt 3 mom. I momentet föreskrivs om möjligheten att genom förordning av arbets- och näringsministeriet föreskriva om försöksområdets kommuners lämnande av uppgifter till arbets- och näringsbyrån för lämnande av arbetskraftspolitiskt utlåtande. Till exempel bestämmelser om tidsfristen för lämnandet av uppgifter får utfärdas genom förordning.

22 §. Tillsyn. Paragrafens 2 mom. preciseras så att meddelande av ett föreläggande grundar sig på brister eller lagstridigheter som upptäckts i kommunen inom försöksområdet. För närvarande talas det i bestämmelsen om brister eller lagstridigheter som upptäckts inom försöksområdena. Det är viktigt att regionförvaltningsverket kommunvis kan granska ordnandet av den service som avses i försökslagen, eftersom kommunerna inom försöksområdena enligt 7 § har organiseringsansvaret.

25 §. Övergångsbestämmelser i anslutning till att försöket avslutas. Paragrafen är ny. I 1 mom. föreskrivs det att den plan som kommunen och kunden har utarbetat är förpliktande efter det att försöket avslutats. Syftet med bestämmelsen är att förtydliga övergången från försöket till förhållanden som gäller tills vidare och att trygga kontinuiteten i servicen till kunderna under övergången. I paragrafens 2 mom. föreskrivs det om arbets- och näringsbyråns behörighet i ett anhängigt ärende där en kommun inom ett försöksområde har fattat ett beslut eller avgörande under försöket och behandlingen av ärendet fortsätter efter det att försöket avslutats. Ett sådant ärende kan till exempel vara behandling av besvär som gäller en arbetslöshetsförmån, det vill säga en kommun har lämnat ett arbetskraftspolitiskt utlåtande i ett ärende och kunden har under försöket eller efter det att det avslutats anfört besvär över ett beslut som fattats på grundval av utlåtandet. När behörigheten för kommunerna inom försöksområdena har upphört är arbets- och näringsbyråerna behöriga i ärendet. I paragrafen har det beaktats att försöket också kan avslutas genom ett beslut om avbrytande av regionförvaltningsverket.

7.2 Lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice

9 kap. Kostnadsersättning

5 §. Tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om arbetslöshetskassor. Paragrafen ändras på så sätt att dess 1 mom. om tillämpning av lagen om arbetslöshetskassor

(603/1984) och lagen om utkomstskydd för arbetslösa endast gäller så kallad lagstadgad kostnadsersättning enligt 1 § 1 mom. och inte så kallad behovsprövad kostnadsersättning enligt 1 § 3 mom. Beslut om lagstadgad kostnadsersättning fattas av en arbetslöshetskassa eller Folkpensionsanstalten, medan beslut om kostnadsersättning enligt prövning fattas av arbets- och näringsbyrån. På kostnadsersättning enligt prövning tillämpas alltså bestämmelser enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, till exempel 12 kap. 8 §.

Dessutom ska 3 mom. strykas. Bestämmelser om sökande av ändring i beslut om kostnadsersättning enligt prövning finns i 14 kap.

14 kap. **Sökande av ändring**

1 §. *Omprövningsbegäran och besvär.* Paragrafens 3 mom. 3 punkt delas upp i underpunkterna a och b, av vilka underpunkt a motsvarar den gällande 3 punkten, och till underpunkt b fogas ett partiellt besvärsförbud som gäller kostnadsersättning enligt prövning. I beslut där kostnadsersättning enligt prövning har avslagits får ändring inte sökas. Enligt 9 kap. 1 § 3 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice kan arbets- och näringsbyrån bevilja kostnadsersättning när förutsättningarna enligt momentet uppfylls. I kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen kan kommunerna bevilja sina kunder kostnadsersättning under samma förutsättningar. Även när förutsättningarna uppfylls kan beviljandet alltså prövas av arbets- och näringsbyrån, och under kommunförsöket, av en kommun inom ett försöksområde. Det går med andra ord inte att söka ändring i ett beslut om avslag som grundar sig på denna prövning.

Eftersom förutsättningarna för beviljande av ersättning enligt ovan nämnda bestämmelse inte uppfylls, ska det däremot fortfarande vara möjligt att söka ändring i ett beslut genom vilket ersättning har förvägrats. Det ska också vara möjligt att söka ändring i ett beslut till den del det är fråga om ersättningsdagar eller ersättningsbelopp. Bestämmelser om ersättningsdagar och kostnadsbelopp finns i 9 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och inkluderar inte prövning.

2 §. *Sökande av ändring i ett beslut om kostnadsersättning.* Paragrafen är ny. För närvarande finns det bestämmelser om sökande av ändring i beslut om kostnadsersättning enligt prövning i 9 kap. 5 §. I den föreslagna bestämmelsen föreskrivs det tydligare än i den gällande 9 kap. 5 § om sökande av ändring i fråga om kostnadsersättning enligt prövning. Ändring i beslut ska sökas på motsvarande sätt som i beslut om lagstadgad kostnadsersättning, det vill säga besvär anförs hos besvärsnämnden för social trygghet och fortsatta besvär hos försäkringsdomstolen.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs det om lämnande av en besvärsskrift till den arbets- och näringsbyrå som fattat beslutet och om en tidsfrist på 30 dagar. Inom kommunförsöket som gäller främjande av sysselsättningen ska en besvärsskrift med stöd av 17 § 2 mom. i lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen lämnas till den kommun som har fattat beslutet.

3 §. *Hur omprövningsbegäran och besvär inverkar på verkställigheten av beslut.* **4 §.** *Sökande av ändring i ett ersättningsbeslut om olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom.* Innehållet i den föreslagna 3 § motsvarar den gällande 2 § och den föreslagna 4 § det gällande 3 § 2 mom. Samtidigt föreslås det att rubriken för 4 § ändras så att den bättre motsvarar paragrafens innehåll. Det nuvarande 3 § 1 mom. har upphävts redan tidigare.

7.3 Lagen om utkomstskydd för arbetslösa

2 a kap. **Förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda**

13 a §. *Kostnader för deltagande i service.* Paragrafens ordalydelse preciseras på ett sådant sätt att det av den tydligare framgår att förpliktelsen inte kan undvikas genom att inte ansöka om kostnadsersättning.

7.4 Lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen

9 §. *Kundregistret över sektorsövergripande samservice.* Paragrafen motsvarar i övrigt den gällande paragrafen, men 4 mom. om beviljande av rätt att använda kundregistret över sektorsövergripande samservice ändras. Ändringen gäller vilka som kan beviljas rätt att använda kundregistret.

Enligt det gällande momentet kan utvecklings- och förvaltningscentret på ansökan av arbets- och näringsbyrån, kommunen eller Folkpensionsanstalten bevilja en tjänsteman som är anställd hos arbets- och näringsbyrån, kommunen eller Folkpensionsanstalten och som sköter de uppgifter som avses i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen rätt att använda kundregistret över sektorsövergripande samservice. En tjänsteman som har beviljats användarrättigheter till kundregistret får trots sekretessbestämmelserna söka och använda uppgifter i kundregistret, om det behövs för att ordna kundbetjäningen. Det föreslås att 4 mom. ändras så att användarrättigheter också kan beviljas en person som står i arbetsavtalsförhållande till en myndighet och som sköter de uppgifter som föreskrivs i lagen i fråga. Det förutsätts inte längre att personen står i tjänsteförhållande till myndigheten.

En kommun kan med stöd av kommunallagen ordna social- och hälsovårdstjänsterna själv eller avtala om att överföra organiseringsansvaret till en annan kommun på det sätt som föreskrivs i 8 § 1 mom. i kommunallagen. Ansvaret för skötseln av uppgifter inom sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen kan således ha överförts på en samkommun. Kommuner och samkommuner är separata juridiska personer, och de personer som är anställda hos en samkommun är inte anställda hos kommunen. Även personer som är anställda hos en samkommun och som sköter uppgifter enligt lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen ska kunna beviljas rätt att använda kundregistret. Till paragrafens 4 mom. fogas en bestämmelse om att utvecklings- och förvaltningscentret också på ansökan av en samkommun kan bevilja en person som är anställd hos samkommunen och som sköter uppgifter enligt lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen användarrättigheter till kundregistret över sektorsövergripande samservice.

En sådan anställd hos arbets- och näringsbyrån, kommunen eller Folkpensionsanstalten som har beviljats användarrättigheter till kundregistret kan på motsvarande sätt som enligt den gällande bestämmelsen trots sekretessbestämmelserna söka och använda uppgifter i kundregistret, om det behövs för att ordna kundbetjäningen.

8 Bestämmelser på lägre nivå än lag

Med stöd av det föreslagna 12 a § 3 mom. i lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen får genom förordning av arbets- och näringsministeriet närmare bestämmelser utfärdas om lämnande av arbetskraftspolitiska utlåtanden och om innehållet i utlåtandena samt om rätten för arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter att lämna arbetskraftspolitiska utlåtanden. Med stöd av det föreslagna 20 § 3 mom. kan också genom förordning av arbets- och näringsministeriet föreskrivas närmare om försöksområdets kommuners lämnande av uppgifter till arbets- och näringsbyrån för lämnande av arbetskraftspolitiskt utlåtande.

9 Ikraftträdande

Det föreslås att lagarna träder i kraft den 1 juni 2021 med undantag för bestämmelserna om en mer omfattande överföring av uppgifter inom utkomstskyddet för arbetslösa till kommunerna (12 a § 1 mom. 1 och 2 punkten samt 12 a § 5 mom. i lagförslag 1), som träder i kraft först den 2 oktober 2021.

En ytterligare överföring av skötseln av uppgifter inom utkomstskyddet för arbetslösa förutsätter ändringar i arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem. När ändringarna genomförs uppstår det avbrott i webbtjänsten och därför måste de genomföras under ett veckoslut, så att kundbetjäningen förblir smidig. Början av juni är en av årets mest brådska perioder inom kundbetjäningen, när många visstidsanställningar upphör och de studerande avslutar sina studier. Därför är ett avbrott i webbtjänsten inte möjligt då. Under sommarmånaderna är dessutom resurserna för inskolning och kundbetjäning mindre än vanligt både i kommunerna och inom arbets- och näringsförvaltningen, så det är motiverat att tidpunkten för uppgiftsöverföringen infaller hösten 2021 det första veckoslutet i oktober.

10 Verkställighet och uppföljning

Att överföra uppgiften att lämna arbetskraftspolitiska utlåtanden inom utkomstskyddet för arbetslösa till kommunerna inom försöksområdena förtydligar sättet att sköta uppgifterna inom utkomstskyddet för arbetslösa. Uppgiftsöverföringen bedöms inte äventyra kommunernas faktiska förutsättningar att klara av sina uppgifter enligt försökslagen trots att tjänstemän vid arbets- och näringsbyråerna inte överförs till kommunerna inom försöksområdena för att sköta de uppgifter som föreslås bli överförda. Regeringen fattade vid budgetförhandlingarna den 16 september 2020 beslut om en nordisk modell för arbetskraftsservice. Modellen avses träda i kraft 2022. För detta ändamål ökas arbets- och näringsbyråernas resurser med 70 miljoner euro. Vid fördelningen av detta belopp på 70 miljoner euro beaktas de behov av tilläggsresurser som den föreslagna överföringen av skötseln av uppgifter eventuellt medför för kommunerna. Redan före det följer regeringen hur den föreslagna ändringen påverkar de kostnader som föranleds kommunerna inom försöksområdena och vidtar vid behov de åtgärder som finansieringsprincipen förutsätter.

11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

De föreslagna ändringarna anknyter till de grundläggande fri- och rättigheterna enligt 6, 10, 18, 19 och 21 § i grundlagen. De nämnda paragraferna gäller jämlikhet, skydd för privatlivet, rätt till arbete och näringsfrihet, rätt till social trygghet och rättsskydd. Den ändring som gäller överföring av skötseln av uppgifter inom utkomstskyddet för arbetslösa ska dessutom bedömas med hänsyn till bestämmelserna om kommunal självstyrelse i 121 § i grundlagen.

Fördelningen av skötseln av uppgifterna inom utkomstskyddet för arbetslösa

Enligt 19 § 2 mom. i grundlagen garanteras var och en genom lag rätt till grundläggande försörjning bland annat vid arbetslöshet. Arbetslöshet är en av de i paragrafen nämnda situationer där individens möjligheter att försörja sig är avsevärt försämrade. Således innehåller 19 § 2 mom. i grundlagen en grundlagsfäst skyldighet för lagstiftaren att garantera att den grundläggande försörjningen tryggas i situationer där individen inte har möjlighet att skaffa sig försörjning. Enligt 21 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag.

I propositionen föreslås det att skötseln av fler uppgifter med koppling till genomförandet av systemet för utkomstskydd för arbetslösa överförs till kommunerna inom försöksområdena. Ändringen bedöms främja att behandlingen av utkomstskyddsärenden som gäller arbetslösa arbetssökande som är kunder hos kommunerna inom försöksområdena sker utan dröjsmål och smidigt. Den föreslagna ändringen tillgodoser således den i grundlagen garanterade rättigheten att vid arbetslöshet få sin grundläggande försörjning tryggad.

Enligt 121 § 2 mom. i grundlagen ska bestämmelser om de allmänna grunderna för kommunernas förvaltning och om uppgifter som åläggs kommunerna utfärdas genom lag. Genom lagförslaget utökas de uppgifter som kommunerna inom försöksområdena ska sköta, när det gäller att lämna arbetskraftspolitiska utlåtanden, på så sätt att kommunerna inom försöksområdena i stället för att som för närvarande förmedla uppgifter till arbets- och näringsbyråerna lämna arbetskraftspolitiska utlåtanden om kundernas rätt till arbetslöshetsförmåner.

Grundlagsutskottet har i sin vedertagna praxis framhåvt att när kommunerna åläggs uppgifter ska det i enlighet med finansieringsprincipen ses till att kommunerna har faktiska förutsättningar att klara av dem (GrUU 8/2019 rd, GrUU 34/2013 rd, s. 2/I, GrUU 30/2013 rd, s. 5/II, GrUU 12/2011 rd, s. 2/II). Finansieringsprincipen ingår också i artikel 9.2 i Europeiska stadgan om lokal självstyrelse, där det föreskrivs att de lokala myndigheternas ekonomiska resurser ska motsvara de uppgifter som tilldelats dem i grundlag och annan lag.

Med stöd av 20 § 2 mom. i försökslagen utreder och förmedlar de kommuner som deltar i försöket uppgifter om de arbetskraftspolitiska förutsättningarna till arbets- och näringsbyråerna för lämnande av arbetskraftspolitiska utlåtanden. Utrednings- och informationsförmedlingsuppgiften i anslutning till kommunernas arbetskraftspolitiska utlåtanden utgör redan en betydande del av den arbetstid som används för skötseln av de utlåtandeuppgifter som föreslås bli överförda.

Den enhet som lämnat det arbetskraftspolitiska utlåtandet svarar för rådgivningen i anslutning till utlåtandet, de åtgärder som föranleds av sökande av ändring i utlåtandet samt de utredningar som ska ges med anledning av klagomål. Kommunerna inom försöksområdena ska ansvara för skötseln av dessa uppgifter också i fråga om de arbetskraftspolitiska utlåtanden som föreslås bli överförda till dem.

När skötseln av utlåtandeuppgiften överförs till kommunerna inom försöksområdena förtydligas genomförandet, eftersom kommunen meddelar ett avgörande i ett ärende som gäller utkomstskydd för arbetslösa som den utrett i stället för att lämna uppgifterna till arbets- och näringsbyrån för avgörande. Överföringen av lämnandet av arbetskraftspolitiska utlåtanden bedöms inte äventyra kommunernas faktiska förutsättningar att klara av sina uppgifter enligt försökslagen trots att tjänstemän vid arbets- och näringsbyråerna inte överförs till kommunerna inom försöksområdena för att sköta de uppgifter som föreslås bli överförda. Hur mycket den föreslagna ändringen kommer att påverka arbetsmängden följs upp och vid behov vidtas de åtgärder som finansieringsprincipen förutsätter.

Ett partiellt besvärsförbud i fråga om beslut om kostnadsersättning enligt prövning

Den föreslagna bestämmelsen om ett partiellt förbud mot att söka ändring i ett beslut om kostnadsersättning enligt prövning ska bedömas med hänsyn till 21 § 1 mom. i grundlagen. Enligt 21 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättsskipningsorgan.

Grundlagsutskottet har ansett att uttrycket ”beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter” i 21 § 1 mom. i grundlagen anknyter till omständigheter som hänger samman med rättigheter och skyldigheter enligt finsk rätt. Det betyder dock inte att vilken som helst myndighetsåtgärd som är gynnsam för den enskilde är ett beslut som gäller den enskildes rättigheter i den mening som grundlagen avser. Grundlagen utgår från att lagstiftningen innefattar ett tillräckligt exakt kriterium för att det ska uppstå en relation mellan den enskilde och det allmänna som kan betraktas som en rättighet. Även bestämmelserna om villkoren för rättigheter eller förmåner som i högre grad är beroende av prövning och alltså inte omfattas av så kallad subjektiv rätt kan utgöra ett tillräckligt exakt underlag för att det ska uppstå en relation mellan den enskilde och det allmänna som kan betraktas som en rättighet i den mening som 21 § 1 mom. i grundlagen avser (se t.ex. GrUU 32/2012 rd, s. 4/II, GrUU 51/2010 rd, s. 2, GrUU 42/2010 rd, s. 4/II, GrUU 16/2000 rd, s. 4, GrUU 12/1997 rd, s. 1/II). Ett sådant underlag uppkommer dock vanligen inte om en förmån eller en tjänst helt och hållet är beroende av myndighetens prövning, disponibla anslag eller till exempel planer (GrUU 63/2010 rd, s. 2/II, GrUU 16/2000 rd, s. 4/II). Även då kan det vara relevant att öppna för en möjlighet att överklaga bland annat för att kontrollera att myndigheterna handlar korrekt och opartiskt (GrUU 10/2009 rd, s. 4/I–II, GrUU 46/2002 rd, s. 9/I–II) och för att säkerställa samordnad tillämpningspraxis (GrUU 10/2009 rd, s. 3–4, GrUU 30/2005 rd, s. 5/I, GrUU 46/2002 rd, s. 9/I–II).

Det föreslagna förbudet mot att söka ändring ska gälla beslut om kostnadsersättning enligt prövning endast till den del ersättning har förvägrats på grundval av myndighetens ändamålsenlighetsprövning. Detta ger den enskilde möjlighet att anföra besvär över andra förutsättningar. Den föreslagna bestämmelsen överensstämmer med bestämmelserna om förbud mot sökande av ändring enligt 14 kap. 1 § 3 mom. 2 och 3 punkten i lagen om offentlig arbetskrafts- och företags-service. De har utfärdats med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 32/2012 rd).

Överföring av kundrelationer under försöket

Bestämmelserna om överföring av kundrelationer inom försöket ska bedömas med avseende på grundlagens bestämmelser om tryggnad av jämlikheten i 6 § och om tryggnad av språkliga rättigheter i 17 § 2 mom.

Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Bestämmelsen uttrycker vid sidan av kravet på juridisk jämlikhet även tanken om faktisk jämställdhet. Den omfattar ett förbud mot godtycke och ett krav på enahanda bemötande i likadana fall (RP 309/1993 rd, s. 46). Bestämmelsen riktar sig också till lagstiftaren. Vissa människor eller människogrupper får inte genom lag godtyckligt ges en gynnsammare eller ogynnsammare ställning än andra människor eller människogrupper. Jämlikhetsbestämmelsen kräver ändå inte att alla människor i alla avseenden ska behandlas lika, om inte förhållandena är likadana. Jämlikhetsaspekter spelar en viss roll såväl när människor ges fördelar eller rättigheter genom lag som när de påförs skyldigheter. Samtidigt är det typiskt för lagstiftningen att den på grund av ett visst godtagbart samhälleligt intresse behandlar människor olika bland annat för att främja faktisk jämställdhet (RP 309/1993 rd, s. 46/I–II, se även GrUU 31/2014 rd, s. 3/I).

Enligt 6 § 2 mom. i grundlagen får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. De grunder för åtskillnad som nämns i bestämmelsen kan betraktas som kärnområdet i förbudet mot diskriminering. Avsikten är dock inte att förteckningen ska vara uttömmande, utan diskriminering ska vara förbjuden också på grund av någon annan omständighet som gäller den enskilde som person.

Enligt 17 § 2 mom. i grundlagen ska vars och ens rätt att hos domstol och andra myndigheter i egen sak använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska, samt att få expeditioner på detta språk tryggas genom lag. Den lagen är språklagen (423/2003). I statsrådets förordning om kommunernas språkliga status åren 2013–2022, som utfärdats med stöd av språklagen, föreskrivs det vilka kommuner som under förordningens giltighetstid är tvåspråkiga och vilka som är finskspråkiga. Förordningen är i kraft till utgången av 2022.

Grundlagsutskottet har enligt vedertagen praxis bedömt försökslagstiftningen med hänsyn till bestämmelserna om jämlikhet och om förbud mot diskriminering i 6 § i grundlagen. Grundlagsutskottet har i sina bedömningar av lagstiftning om försök understrukit att det i allmänhet ska föreskrivas genom lag i fråga om grundläggande fri- och rättigheter och konstaterat att det kravet också gäller likställighetsprincipen (se t.ex. GrUU 44/2017 rd, s. 5, GrUU 20/2012 rd, s. 2/I–II). Kravet ska beaktas till exempel i fastställandet av försöksområdet genom att försöksområdet anges direkt i lag eller genom att beslutet om försöksområdet binds upp genom tillräckligt exakt fastlagda kriterier i lag (GrUU 44/2017 rd, s. 5, GrUU 58/2001 rd, s. 2/I, GrUU 19/1997 rd, s. 2).

Grundlagsutskottet konstaterade i sitt utlåtande om regeringens propositioner om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen (GrUU 25/2020 rd, s. 3) att i 3 § i lagen måste det föreskrivas tillräckligt exakt om de kommuner som bildar försöksområden och i 4 § om arbetslösa arbetssökande, arbetssökande som är sysselsatta och arbetssökande i sysselsättningsfrämjande service som blir kunder i kommunen. Grundlagsutskottet fäste dock uppmärksamhet vid att det i det lagförslag som ingick i regeringspropositionerna inte tillräckligt exakt hade föreskrivits om vilken betydelse kundens språk har för deltagande i försöket och om vilka andra eventuella undantag från rätten att delta i försöket det finns. Enligt lagförslaget hade en arbets- och näringsbyrå av grundad anledning kunnat låta bli att överföra en kund till att bli kund hos en kommun inom ett försöksområde. Med anledning av grundlagsutskottets utlåtande precisades bestämmelsen till den gällande ordalydelsen.

I den föreslagna bestämmelsen, enligt vilken arbets- och näringsbyrån under vissa förutsättningar kan överföra en kund som hör till en kundgrupp som avses i 4 § till att bli kund hos en kommun inom ett annat försöksområde än det inom vilket kunden har sin hemkommun är det fråga om avvikelse enligt prövning i enskilda fall från den målgrupp i försöket som föreskrivs enligt försökslagen. Riksdagens arbetslivs- och jämställdhetsutskott konstaterade i sitt betänkande om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen att en kunds förhållanden av en eller annan anledning kan förändras under den tid kundrelationen till hemkommunen pågår så att kunden de facto inte kan anlita hemkommunens tjänster (AjUB 16/2020 rd, s. 13).

Förutsättningarna för överföring av kundrelationer under försöket motsvarar i huvudsak de förutsättningar under vilka arbets- och näringsbyrån från första början kan låta bli att överföra en kundrelation till hemkommunen inom försöksområdet och som har föreskrivits med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 25/2020 rd). En överföring under försöket förutsätter dock dessutom att kundens möjlighet att få service inte äventyras. Under försöket har skötseln av en del av arbets- och näringsbyråns uppgifter och dess resurser överförts till kommunerna inom försöksområdena. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att en kundrelation inte överförs, om den mottagande myndigheten inte har de resurser som behövs för att sköta kundrelationen. Det finns skäl att nämna tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna som en grund för att flytta bort en kundrelation också under försöket från kundens hemkommun i den händelse att en svenskspråkig kunds hemkommun blir finskspråkig i enlighet med den nya statsrådsförordning om kommunernas språkliga status som träder i kraft vid ingången av 2023.

Rätt att få uppgifter samt användarrättigheter

Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade. Enligt samma moment utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. De föreslagna bestämmelserna om utlämnande och erhållande av uppgifter (8 § 3 mom. och 12 a § 5 mom. i lagförslag 1) samt om användarrättigheter till kundinformationssystemet och kundregistret (14 § 2 mom. i lagförslag 1 och 9 § 4 mom. i lagförslag 4) är av betydelse med tanke på skyddet för privatlivet och personuppgifter.

När det gäller personuppgifter hänvisar bestämmelsen i grundlagen till behovet att genom lagstiftning trygga den enskildes rättsskydd och integritet i behandlingen, registreringen och användningen av personuppgifter. (RP 309/1993 rd, s. 57/1) Enligt grundlagsutskottets vedertagna praxis begränsas lagstiftarens spelrum utöver av bestämmelsen om skyddet för personuppgifter också av att skyddet för personuppgifter delvis omfattas av skyddet för privatlivet, som tryggas i samma moment. Lagstiftaren ska därför trygga denna rätt till skydd för personuppgifter på ett sätt som kan anses godtagbart med hänsyn till systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna som helhet. Bestämmelsen hänvisar till behovet att genom lagstiftning trygga individens rättsskydd och skydd för privatlivet i behandlingen av personuppgifter.

Om man ser till skyddet för personuppgifter har utskottet i sin praxis ansett det viktigt att reglera bland annat det tillåtna användningsändamålet för personuppgifter inklusive rätten att lämna ut uppgifter. Det har dessutom krävts att regleringen på lagnivå ska vara omfattande och detaljerad. (Se t.ex. GrUU 31/2017 rd, s. 2, GrUU 42/2016 rd, s. 2, GrUU 38/2016 rd, s. 2, GrUU 29/2016 rd s. 4, GrUU 13/2016 rd, s. 3–4). Grundlagsutskottet har dessutom bedömt bestämmelserna om myndigheternas rätt att få och lämna ut uppgifter trots sekretessbestämmelserna utifrån skyddet för privatlivet och personuppgifter enligt 10 § 1 mom. i grundlagen och då noterat bland annat vad och vem rätten att få uppgifter gäller och hur rätten är kopplad till nödvändighetskriteriet. Myndigheternas rätt att få och möjlighet att lämna ut uppgifter har enligt utskottet kunnat gälla ”behövliga uppgifter” för ett visst syfte, i de fall då lagen ger en uttömmande förteckning över innehållet i uppgifterna. Om uppgiftsinnehållet däremot inte anges i form av en förteckning, ska det i lagstiftningen ingå ett krav på att ”uppgifterna är nödvändiga” för ett visst syfte (se t.ex. GrUU 31/2017 rd, s. 2–3 och de utlåtanden som nämns där).

I de föreslagna bestämmelserna om rätten att lämna ut och få uppgifter är det fråga om att de kommuner som ansvarar för det arbete som avses i försökslagen ska ha motsvarande rätt att få uppgifter som arbets- och näringsbyråerna när de ansvarar för arbetet i fråga och att det ska vara möjligt att till kommunerna inom försöksområdena ge för skötseln av deras arbete motsvarande uppgifter som till arbets- och näringsbyråerna när de ansvarar för arbetet i fråga. Det föreslås inte att innehållet i bestämmelserna om att få eller lämna ut uppgifter ska ändras.

I de föreslagna bestämmelserna om användarrättigheter beaktas det att kommunerna kan bilda en samkommun för skötseln av sitt lagstadgade arbete. Beviljande av användarrättigheter förutsätter dessutom alltid bland annat att personen sköter det arbete som avses i lagen. Det föreslås inte att ändamålen för användningen av personuppgifter ska ändras.

Regeringen anser att det i propositionen inte föreslås sådana ändringar som skulle innebära att den inte kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

RP 43/2021 rd

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen (1269/2020) 1 §, 4 § 2 mom., 10 § 2 mom., 11 § 2 mom., 12 §, 14 § 2 och 3 mom., 16 § 1 och 2 mom., 17 § 2 mom. och 22 § 2 mom. och
fogas till 5 § nya 4–6 mom., till 8 § ett nytt 3 mom., till lagen en ny 12 a §, till 20 § ett nytt 3 mom. och till lagen en ny 25 § som följer:

1 §

Lagens syfte

Denna lag innehåller bestämmelser om ett tidsbegränsat försök, under vilket kommunerna inom sitt område i stället för arbets- och näringsbyrån ordnar en del av den service som avses i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) och lagen om främjande av integration (1386/2010), i stället för arbets- och näringsbyrån sköter vissa av de uppgifter som avses i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen (1369/2014) och lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001) samt i stället för arbets- och näringsbyrån ger vissa i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) avsedda arbetskrafts-politiska utlåenden.

4 §

Kunderna hos försöksområdets kommuner

Kunder hos försöksområdenas kommuner är personer som hör till de kundgrupper som avses i 1 mom. och som vid ikraftträdandet av denna lag har anmält sig som arbetssökande eller under försöket anmäler sig som arbetssökande, och som arbets- och näringsbyråerna överför till att bli kund hos en kommun inom ett försöksområde.

5 §

Överföring av en kundrelation

Arbets- och näringsbyrån kan överföra en kund som hör till en kundgrupp som avses i 4 § till att bli kund hos arbets- och näringsbyrån, om

- 1) kunden begär det,
- 2) överföringen behövs för att trygga kundens språkliga rättigheter eller för att undvika en kundrelation som är oändamålsenlig för kunden, eller av någon grundad anledning som gäller kundens säkerhet, och
- 3) överföringen inte äventyrar kundens möjlighet att få service enligt sitt servicebehov.

Arbets- och näringsbyrån kan överföra en kund som hör till en kundgrupp som avses i 4 § till att bli kund hos en annan kommun inom ett försöksområde än kundens hemkommun, om förutsättningarna enligt 4 mom. uppfylls och den kommun dit kunden begär att bli överförd godkänner överföringen.

Arbets- och näringsbyrån ska underrätta kunden och dennes hemkommun om en överföring som avses i 4 och 5 mom. samt underrätta den kommun inom ett försöksområde som tar emot kundrelationen om en överföring enligt 5 mom. Den plan enligt 9 § som kommunen inom försöksområdet och kunden har utarbetat är förpliktande för kunden och för den arbets- och näringsbyrå eller den kommun inom ett försöksområde som efter överföringen ansvarar för kundrelationen, till dess att planen har reviderats. Den arbetssökande ska underrätta den arbets- och näringsbyrå eller den kommun inom ett försöksområde som efter överföringen ansvarar för kundrelationen om genomförandet av de åtgärder som överenskommit i planen.

8 §

Intervjuer med arbetssökande och bedömning av arbetssökandes servicebehov

Kommunerna inom försöksområdena bedömer i stället för arbets- och näringsbyråerna sina kunders behov av sektorsövergripande samservice enligt 2 § i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. Om en kund i en kommun inom ett försöksområde uppfyller de förutsättningar som avses i 2 § 2 mom. i den lagen och behöver sektorsövergripande samservice, svarar kommunen inom försöksområdet i stället för arbets- och näringsbyrån för de åtgärder under utredningsperioden som avses i 3 § i den lagen samt i stället för arbets- och näringsbyrån för bedömning av det avslutande av sektorsövergripande samservice som avses i 6 § i den lagen. Vad som i 2 § 4 mom. i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen föreskrivs om Folkpensionsanstaltens rätt att till arbets- och näringsbyrån lämna ut uppgifter för bedömning av behovet av sektorsövergripande samservice tillämpas på utlämnande av sådana uppgifter till en kommun inom ett försöksområde som gäller kommunens kunder.

10 §

Försöksområdets kommuners offentliga arbetskrafts- och företagsservice

På service som avses i 1 mom. tillämpas bestämmelserna i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den lagen samt bestämmelserna i lagen om främjande av integration, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Vad som i de nämnda lagarna och med stöd av dem utfärdade bestämmelserna föreskrivs om arbets- och näringsbyrån och arbets- och näringsmyndigheten och deras uppgifter och om skyldigheten att lämna uppgifter till arbets- och näringsbyrån, gäller en kommun inom ett försöksområde när den sköter de uppgifter som avses i denna lag, med undantag för vad som i 5 kap. 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om antagningen av studerande till utbildning och i 5 § i det kapitlet föreskrivs om avbrytande av utbildning och om meddelande om villkoren för avbrytande av utbildningen till arbets- och näringsbyrån. Vad som någon annanstans i lagstiftningen föreskrivs om de ersättningar, stöd eller förmåner som betalas med stöd av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice eller som beviljas av arbets- och näringsbyrån tillämpas på de ersättningar, stöd och förmåner som en kommun inom ett försöksområde beviljar med stöd av denna lag.

11 §

Undantag som gäller arbetsprövning och lönesubvention

Beslutet om beviljande av lönesubvention fattas av arbets- och näringsbyrån med iakttagande av vad som föreskrivs i 7 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, om den som ansöker om lönesubvention är

- 1) en kommun inom ett försöksområde,
- 2) en samkommun där försöksområdets eller försöksområdenas kommuner har majoriteten av rösträtten,
- 3) en sammanslutning som försöksområdets eller försöksområdenas kommuner har bestämmande inflytande över,
- 4) en sammanslutning som en sådan samkommun har bestämmande inflytande över där försöksområdets eller försöksområdenas kommuner har majoriteten av rösträtten.

12 §

Försöksområdets kommuners uppgifter för främjande av integration och uppgifter med anknytning till aktiveringsplanen

Kommunen inom försöksområdet svarar i stället för arbets- och näringsbyrån för ordnandet av de tjänster och åtgärder för kunderna som enligt 2 kap. i lagen om främjande av integration ankommer på arbets- och näringsbyrån. På de tjänster och åtgärder som avses ovan tillämpas vad som föreskrivs om dem i det kapitlet.

Utöver vad som i 9 § föreskrivs om uppgifter med anknytning till aktiveringsplanen ska kommunen inom försöksområdet i stället för arbets- och näringsbyrån i fråga om sina kunder fatta det beslut som avses i 5 § 6 mom. i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

12 a §

Arbetskraftspolitiskt utlåtande

Kommunerna inom försöksområdet ger ett arbetskraftspolitiskt utlåtande enligt 1 kap. 4 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa i fråga om

- 1) de allmänna arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av förmåner som anges i 2 kap. 1 och 2 §, 4 § 1 mom. och 13 § 4 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa,
- 2) tillämpningen av 2 kap. 5 a och 10 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och de förutsättningar för att få arbetslöshetsförmåner som avses i dessa paragrafer,
- 3) den arbetssökandes deltagande i sysselsättningsfrämjande service och huruvida sysselsättningsfrämjande service ingår i den ovan i 9 § 1 mom. avsedda plan som utarbetats med den arbetssökande; arbets- och näringsbyrån ger dock ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om sådan arbetskraftsutbildning som avses i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och lagen om yrkesutbildning,
- 4) bevisligen avbrutna studier enligt 6 kap. 3 § 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice samt förutsättningar för arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån enligt 5–7 § i det kapitlet,
- 5) stöd för studier, invandrarens skyldigheter och uppföljning av och avbrott i studier enligt 25 § i lagen om främjande av integration.

När det gäller behörigheten för arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter att ge ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om rätten till arbetslöshetsförmåner för en kund hos en kommun inom ett försöksområde tillämpas 11 kap. 4 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

På arbetskraftspolitiska utlåtanden av kommuner inom försöksområden och av arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter tillämpas 11 kap. 4 § 3 och 4 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Genom förordning av arbets- och näringsministeriet får närmare bestämmelser utfärdas om lämnande av arbetskraftspolitiska utlåtanden och om de uppgifter som ska ingå i utlåtandena samt om rätten för arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter att ge arbetskraftspolitiska utlåtanden om rätten till arbetslöshetsförmåner för en kund hos en kommun inom ett försöksområde.

På kommuner inom försöksområden tillämpas vad som med stöd av 9 kap. 2 § 4 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om fastställande av kostnadsersättning och arbets- och näringsbyråns skyldighet att anmäla de uppgifter som påverkar fastställandet av kostnadsersättningen till arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten.

På rätten för kommunerna inom försöksområdena att få uppgifter för att kunna sköta de uppgifter som anges i 1 mom. tillämpas vad som i 13 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskrivs om arbets- och näringsbyråns rätt att få uppgifter. Vad som i 13 kap. 3 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskrivs om arbetskraftsmyndigheten gäller kommuner inom försöksområden när de sköter de uppgifter som avses i 1 mom.

14 §

Användningen av arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem

Närings-, trafik- och miljöcentralernas och arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter kan på ansökan av en kommun inom ett försöksområde eller av en samkommun som inrättats av kommunerna inom försöksområdet och svarar för de uppgifter som avses i denna lag bevilja tjänstemän som hör till kommunens eller samkommunens personal användarrättigheter till kundinformationssystemet, om det är nödvändigt för skötseln av de uppgifter som avses i denna lag. Användarrättigheter kan beviljas om skötseln av de uppgifter som avses i denna lag eller de tillsyns-, utvecklings-, uppföljnings-, statistikförings-, prognostiserings- eller styruppgifter som anknyter till den service, de stöd eller de kundprocesser som avses i denna lag utgör minst hälften av den arbetsbeskrivning som den som ansöker om användarrättigheterna har och behovet av att använda kunduppgifter inte är sporadiskt eller sällsynt. Bestämmelser om behandlingen av de personuppgifter som förts in i informationssystemet finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan *den allmänna dataskyddsförordningen*, och i dataskyddslagen (1050/2018).

På ändring och upphävande av användarrättigheter som beviljats en tjänsteman i en kommun inom ett försöksområde eller i en samkommun som bildats av kommuner i ett försöksområde och svarar för de uppgifter som avses i denna lag tillämpas vad som i 13 kap. 5 a § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om ändring och upphävande av användarrättigheter som beviljats en tjänsteman som är anställd hos arbets- och näringsbyrån.

16 §

Statlig finansiering av försöksområden

Service enligt denna lag finansieras inom ramen för de beviljade budgetanslagen med det anslag i statsbudgeten som anvisats för främjande av sysselsättningen och bekämpande av ar-

betslösheten (*sysselsättningsanslag*) och med anslaget för arbetslöshetsförmåner. Närings-, trafik- och miljöcentralen bestämmer det maximibelopp som försöksområdet har fullmakt att använda. Innan fullmakt ges ska närings-, trafik- och miljöcentralen höra kommunerna inom försöksområdet.

Vad som i lagen om statsbudgeten (423/1988) föreskrivs om användningen av anslag gäller kommunerna inom försöksområdet när de använder statliga anslag.

17 §

Rätt att få uppgifter, förvägran av service och sökande av ändring

På ett beslut och avgörande av en kommun inom ett försöksområde tillämpas vad som i 14 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om ändringssökande och begränsningar i fråga om ändringssökandet samt om hur omprövningsbegäran och besvär inkommer på verkställigheten av beslut. En sådan besvärsskrift enligt 14 kap. 2 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice som gäller ett beslut av en kommun inom ett försöksområde ska lämnas till kommunen i fråga. Bestämmelser om sökande av ändring i ett beslut som Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa fattat på grundval av ett arbetskraftspolitiskt utlåtande finns i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

20 §

Försöksområdets kommuners och deras kunders skyldighet att lämna uppgifter

Närmare bestämmelser om det i 2 mom. avsedda lämnandet av uppgifter får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

22 §

Tillsyn

Om det i en kommun inom ett försöksområde uppdagas väsentliga brister i ordnandet av service enligt denna lag eller om verksamheten i övrigt strider mot lag, får regionförvaltningsverket meddela kommunen ett föreläggande om avhjälpande av bristerna eller missförhållandena. När ett föreläggande meddelas ska det sättas ut en tid inom vilken behövliga åtgärder ska vidtas.

25 §

Övergångsbestämmelser i anslutning till att försöket avslutas

En sådan plan enligt 9 § som utarbetats för en arbetslös arbetssökande är efter det att denna lag har upphört att gälla eller behörigheten för kommunen inom försöksområdet har upphört till följd av ett föreläggande som meddelats av regionförvaltningsverket med stöd av 22 § förpliktande för kunden och arbets- och näringsbyrån till dess att planen har reviderats i enlighet med 2 kap. 6 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

Arbets- och näringsbyrån är behörig i ett ärende som gäller ett beslut eller avgörande av en kommun inom ett försöksområde med stöd av denna lag och som är anhängigt när denna lag

upphör att gälla eller när behörigheten för kommunen inom försöksområdet upphör till följd av ett föreläggande som meddelats av regionförvaltningsverket med stöd av 22 § eller som blir anhängigt efter det att denna lag har upphört att gälla eller efter det att behörigheten för kommunen inom försöksområdet har upphört till följd av ett föreläggande som meddelats av regionförvaltningsverket med stöd av 22 §.

Denna lag träder i kraft den 20 . Bestämmelserna i 12 a § 1 mom. 1 och 2 punkten samt 5 mom. träder dock i kraft först den 2 oktober 2021.

2.

Lag

om ändring av 9 kap. 5 § och 14 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) 9 kap. 5 § samt 14 kap. 1 § 3 mom. 3 punkten och 2 och 3 §, sådana de lyder, 9 kap. 5 § i lag 1555/2015, 14 kap. 1 § 3 mom. 3 punkten i lag 1456/2016, 14 kap. 2 § i lag 1133/2014 och 14 kap. 3 § delvis ändrad i lagarna 548/2017 och 474/2015, och
fogas till 14 kap. en ny 4 § som följer:

9 kap.

Kostnadsersättning

5 §

Tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om arbetslöshetskassor

På kostnadsersättning enligt 1 § 1 mom. tillämpas lagen om arbetslöshetskassor (603/1984) och följande bestämmelser i lagen om utkomstskydd för arbetslösa:

- 1) 11 kap. 2 § (skyldighet att lämna uppgifter),
- 2) 11 kap. 3 § (beslut om förmåner),
- 3) 11 kap. 5 § (betalningssätt),
- 4) 11 kap. 6 § (tillfälligt avbrott i utbetalningen eller betalning till lägre belopp),
- 5) 11 kap. 10 § (återkrav),
- 6) 11 kap. 13 § (kvittning),
- 7) 11 kap. 14 § (indrivning av arbetslöshetsförmåner i vissa fall),
- 8) 11 kap. 15 § (utmätning av arbetslöshetsförmåner),
- 9) 11 kap. 15 a § (preskription av fordringar),
- 10) 12 kap. 13 § (sökande av ändring),
- 11) 13 kap. 1, 3–8 och 10 § (vissa bestämmelser om erhållande och utlämnande av uppgifter).

Om Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan betalar ut en arbetslöshetsförmån utan beslut i enlighet med 11 kap. 8 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och mottagaren av

förmånen har rätt att få kostnadsersättning, kan Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan på motsvarande sätt betala även denna ersättning utan beslut. Kostnadsersättningen betalas då till fullt belopp.

14 kap.

Sökande av ändring

1 §

Omprövningsbegäran och besvär

Omprövning av beslut får inte begäras och besvär över beslutet får inte anföras om

- 3) genom beslutet har förvägrats
- a) ersättning för rese- och logikostnader med stöd av att villkoret i 10 kap. 1 § 2 mom. inte uppfylls,
 - b) kostnadsersättning enligt 9 kap. 1 § 3 mom. på grundval av arbets- och näringsbyråns prövning,
-

2 §

Sökande av ändring i ett beslut om kostnadsersättning

Med avvikelse från 1 § 1 mom. får ändring i ett beslut om sådan kostnadsersättning som avses i 9 kap. 1 § 3 punkten sökas hos besvärsnämnden för social trygghet. Ändring i beslut av besvärsnämnden för social trygghet får sökas hos försäkringsdomstolen. Försäkringsdomstolens beslut får inte överklagas genom besvär.

Besvärsskriften ska inom 30 dagar från det att ändringssökanden fick del av beslutet lämnas till den arbets- och näringsbyrån som fattat beslutet. Arbets- och näringsbyrån ska behandla besvären som en omprövningsbegäran. Om arbets- och näringsbyrån inte kan rätta beslutet, ska den inom 30 dagar från besvärstidens utgång sända besvärsskriften och sitt utlåtande till besvärinstansen för behandling.

3 §

Hur omprövningsbegäran och besvär inverkar på verkställigheten av beslut

Ett beslut som arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter, närings-, trafik- och miljöcentralen eller närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter fattat med stöd av denna lag får verkställas även om omprövning av beslutet har begärts eller besvär har anförts, om inte den myndighet som behandlar omprövningsbegäran eller besvärsmyndigheten beslutar något annat.

4 §

Sökande av ändring i ett ersättningsbeslut om olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom

I fråga om sökande av ändring i sådana beslut av Statskontoret som avses i 4 kap. 11 § tillämpas lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 2 a kap. 13 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 2 a kap. 13 a §, sådan den lyder i lag 1271/2020, som följer:

2 a kap.

Förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda

13 a §

Kostnader för deltagande i service

En person har en i 11 § avsedd giltig orsak att inte fullfölja sysselsättningsplanen eller en plan som ersätter den till den del det i planen har avtalats om deltagande i annan service än sysselsättningsfrämjande service, samt en i 13 § avsedd giltig orsak att vägra delta i annan service än sysselsättningsfrämjande service och att avbryta servicen, om han eller hon orsakas oundvikliga kostnader för deltagandet i servicen och inte beviljas kostnadsersättning enligt 9 kap. 1 § 3 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice eller motsvarande ersättning med stöd av någon annan lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 9 § i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen (1369/2014)
9 § 4 mom., sådant det lyder i lag 448/2020, som följer:

9 §

Kundregistret över sektorsövergripande samservice

Närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter kan bevilja användarrättigheter till kundregistret över sektorsövergripande samservice på ansökan av arbets- och näringsbyrån, kommunen, samkommunen eller Folkpensionsanstalten. Användarrättigheter kan beviljas en person som är anställd hos arbets- och näringsbyrån, kommunen, samkommunen eller Folkpensionsanstalten och som sköter uppgifter som avses i denna lag. En person som har beviljats användarrättigheter får trots sekretessbestämmelserna söka och använda uppgifter i kundregistret, om det behövs för att ordna kundbetjäningen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 31 mars 2021

Statsminister

Sanna Marin

Arbetsminister Tuula Haatainen

1.

Lag

om ändring av lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ett kommunförsök som gäller främjande av sysselsättningen (1269/2020) 1 §, 4 § 2 mom., 10 § 2 mom., 11 § 2 mom., 12 §, 14 § 2 och 3 mom., 16 § 1 och 2 mom., 17 § 2 mom. och 22 § 2 mom. och
fogas till 5 § nya 4–6 mom., till 8 § ett nytt 3 mom., till lagen en ny 12 a §, till 20 § ett nytt 3 mom. och till lagen en ny 25 § som följer:

Gällande lydelse

1 §

Lagens syfte

Denna lag innehåller bestämmelser om ett tidsbegränsat försök, under vilket kommunerna inom sitt område i stället för arbets- och näringsbyrån ordnar en del av den service som avses i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) och lagen om främjande av integration (1386/2010) samt i stället för arbets- och näringsbyrån ger vissa i lagen om utkomtskydd för arbetslösa (1290/2002) avsedda arbetskraftspolitiska utlåtanden.

4 §

Kunderna hos försöksområdets kommuner

Kunder hos försöksområdenas kommuner är personer som hör till de kundgrupper som avses i 1 mom. och som vid ikraftträdandet av denna lag har anmält sig som *arbetslös* arbetsökande eller under försöket anmäler sig som

Föreslagen lydelse

1 §

Lagens syfte

Denna lag innehåller bestämmelser om ett tidsbegränsat försök, under vilket kommunerna inom sitt område i stället för arbets- och näringsbyrån ordnar en del av den service som avses i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) och lagen om främjande av integration (1386/2010), *i stället för arbets- och näringsbyrån sköter vissa av de uppgifter som avses i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen (1369/2014) och lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001)* samt i stället för arbets- och näringsbyrån ger vissa i lagen om utkomtskydd för arbetslösa (1290/2002) avsedda arbetskraftspolitiska utlåtanden.

4 §

Kunderna hos försöksområdets kommuner

Kunder hos försöksområdenas kommuner är personer som hör till de kundgrupper som avses i 1 mom. och som vid ikraftträdandet av denna lag har anmält sig som arbetssökande el-

Gällande lydelse

arbetslös arbetssökande, och som arbets- och näringsbyråerna överför till att bli kund hos en kommun inom ett försöksområde.

Föreslagen lydelse

ler under försöket anmäler sig som arbetssökande, och som arbets- och näringsbyråerna överför till att bli kund hos en kommun inom ett försöksområde.

5 §

(nya 4–6 mom.)

Överföring av en kundrelation

Arbets- och näringsbyrån kan överföra en kund som hör till en kundgrupp som avses i 4 § till att bli kund hos arbets- och näringsbyrån, om

1) kunden begär det,

2) överföringen behövs för att trygga kundens språkliga rättigheter eller för att undvika en kundrelation som är oändamålsenlig för kunden, eller av någon grundad anledning som gäller kundens säkerhet, och

3) överföringen inte äventyrar kundens möjlighet att få service enligt sitt servicebehov.

Arbets- och näringsbyrån kan överföra en kund som hör till en kundgrupp som avses i 4 § till att bli kund hos en annan kommun inom ett försöksområde än sin hemkommun, om förutsättningarna enligt 4 mom. uppfylls och den kommun dit kunden begär att bli överförd godkänner överföringen.

Arbets- och näringsbyrån ska underrätta kunden och dennes hemkommun om en överföring som avses i 4 och 5 mom. samt underrätta den kommun inom ett försöksområde som tar emot kundrelationen om en överföring enligt 5 mom. Den plan enligt 9 § som kommunen inom försöksområdet och kunden har utarbetat är förpliktande för kunden och för den arbets- och näringsbyrå eller den kommun inom ett försöksområde som efter överföringen ansvarar för kundrelationen, till dess att planen har reviderats. Den arbetssökande ska underrätta den arbets- och näringsbyrå eller den kommun inom ett försöksområde som efter överföringen ansvarar för kundrelationen om genomförandet av de åtgärder som överenskommits i planen.

8 §

Gällande lydelse

(ny 3 mom.)

Föreslagen lydelse

Intervjuer med arbetssökande och bedömning av arbetssökandes servicebehov

Kommunerna inom försöksområdena bedömer i stället för arbets- och näringsbyråerna sina kunders behov av sektorsövergripande samservice enligt 2 § i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen. Om en kund i en kommun inom ett försöksområde uppfyller de förutsättningar som avses i 2 § 2 mom. i den lagen och behöver sektorsövergripande samservice, bedöms kundens servicebehov enligt 3 § i den lagen samt avslutandet av sektorsövergripande samservice enligt 6 § i den lagen av kommunen inom försöksområdet i stället för av arbets- och näringsbyrån. Vad som i 2 § 4 mom. i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen föreskrivs om Folkpensionsanstaltens rätt att till arbets- och näringsbyrån lämna ut uppgifter för bedömning av behovet av sektorsövergripande samservice tillämpas på utlämnande av sådana uppgifter till en kommun inom ett försöksområde som gäller kommunens kunder.

10 §

Försöksområdets kommuners offentliga arbetskrafts- och företagsservice

 På service som avses i 1 mom. tillämpas bestämmelserna i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den lagen samt bestämmelserna i lagen om främjande av integration, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Vad som i de nämnda lagarna och bestämmelserna föreskrivs om arbets- och näringsbyrån och arbets- och näringsmyndigheten och deras uppgifter och om skyldigheten att lämna uppgifter till arbets- och näringsbyrån, gäller en kommun inom ett försöksområde när den sköter de uppgifter som avses i denna lag, med undantag för vad som i 5 kap. 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om antagningen av studerande till utbildning och i

10 §

Försöksområdets kommuners offentliga arbetskrafts- och företagsservice

 På service som avses i 1 mom. tillämpas bestämmelserna i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den lagen samt bestämmelserna i lagen om främjande av integration, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Vad som i de nämnda lagarna och *med stöd av dem utfärdade* bestämmelserna föreskrivs om arbets- och näringsbyrån och arbets- och näringsmyndigheten och deras uppgifter och om skyldigheten att lämna uppgifter till arbets- och näringsbyrån, gäller en kommun inom ett försöksområde när den sköter de uppgifter som avses i denna lag, med undantag för vad som i 5 kap. 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om antagningen av

Gällande lydelse

5 § i det kapitlet föreskrivs om avbrytande av utbildning och om meddelande om villkoren för avbrytande av utbildningen till arbets- och näringsbyrån.

Föreslagen lydelse

studerande till utbildning och i 5 § i det kapitlet föreskrivs om avbrytande av utbildning och om meddelande om villkoren för avbrytande av utbildningen till arbets- och näringsbyrån. *Vad som någon annanstans i lagstiftningen föreskrivs om de ersättningar, stöd eller förmåner som betalas med stöd av lagen om offentlig Arbetskrafts- och företagsservice eller som beviljas av arbets- och näringsbyrån tillämpas på de ersättningar, stöd och förmåner som en kommun inom ett försöksområde beviljar med stöd av denna lag.*

11 §

Undantag som gäller arbetsprövning och lönesubvention

Om den som ansöker om lönesubvention är en kommun inom ett försöksområde eller om lönesubventionen finansieras genom Europeiska socialfonden, fattas beslutet om beviljande av arbets- och näringsbyrån på det sätt som föreskrivs i 7 kap. i lagen om offentlig Arbetskrafts- och företagsservice.

11 §

Undantag som gäller arbetsprövning och lönesubvention

Beslutet om beviljande av lönesubvention fattas av arbets- och näringsbyrån med iakttagande av vad som föreskrivs i 7 kap. i lagen om offentlig Arbetskrafts- och företagsservice, om den som ansöker om lönesubvention är
1) en kommun inom ett försöksområde,
2) en samkommun där försöksområdets eller försöksområdenas kommuner har majoriteten av rösträtten,
3) en sammanslutning som försöksområdets eller försöksområdenas kommuner har bestämmande inflytande över,
4) en sammanslutning som en sådan samkommun har bestämmande inflytande över där försöksområdets eller försöksområdenas kommuner har majoriteten av rösträtten.

12 §

Försöksområdets kommuners övriga uppgifter

Kommunen inom försöksområdet svarar i stället för arbets- och näringsbyrån för ordnandet av de tjänster och åtgärder för kunderna som enligt 2 kap. i lagen om främjande av integration ankommer på arbets- och näringsbyrån. På de tjänster och åtgärder som avses ovan

12 §

Försöksområdets kommuners uppgifter för främjande av integration och uppgifter med anknytning till aktiveringsplanen

Kommunen inom försöksområdet svarar i stället för arbets- och näringsbyrån för ordnandet av de tjänster och åtgärder för kunderna som enligt 2 kap. i lagen om främjande av integration ankommer på arbets- och näringsbyrån. På de tjänster och åtgärder som avses ovan

Gällande lydelse

tillämpas vad som föreskrivs om dem i det kapitlet.

Bestämmelserna i 1 kap. 4 § 3 mom. och 11 kap. 4 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa om det arbetskraftspolitiska utlåtande som arbets- och näringsbyrån ger ska tillämpas på kommunen inom försöksområdet. Kommunen inom försöksområdet ger ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om:

1) den arbetssökandes deltagande i sysselsättningsfrämjande service och huruvida sysselsättningsfrämjande service ingår i den i 9 § 1 mom. i denna lag avsedda plan som utarbetats med den arbetssökande; arbets- och näringsbyrån ger dock ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om sådan arbetskraftsutbildning som avses i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och lagen om yrkesutbildning,

2) bevisligen avbrutna studier enligt 6 kap. 3 § 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice samt förutsättningar för arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån enligt 5–7 § i det kapitlet,

3) stöd för studier, invandrarens skyldigheter samt uppföljning av och avbrott i studier enligt 25 § i lagen om främjande av integration.

På arbetskraftspolitiska utlåtanden av kommuner inom försöksområden tillämpas 11 kap. 4 § 3 och 4 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Närmare bestämmelser om arbetskraftspolitiska utlåtanden som ges av kommuner inom försöksområden och om vad som ska ingå i utlåtandena får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

På kommuner inom försöksområden tillämpas vad som i de bestämmelser som utfärdats med stöd av 9 kap. 2 § 4 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om kostnadsersättningens belopp och arbets- och näringsbyråns skyldighet att göra anmälningar och lämna uppgifter till arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten i fråga om betalning av kostnadsersättning.

Föreslagen lydelse

tillämpas vad som föreskrivs om dem i det kapitlet.

Utöver vad som i 9 § föreskrivs om uppgifter med anknytning till aktiveringsplanen ska kommunen inom försöksområdet i stället för arbets- och näringsbyrån i fråga om sina kunder fatta det beslut som avses i 5 § 6 mom. i lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

12 a §

(en ny §)

Arbetskraftspolitiskt utlåtande

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Kommunerna inom försöksområdet ger ett arbetskraftspolitiskt utlåtande enligt 1 kap. 4 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa i fråga om

1) *de allmänna arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av förmåner som anges i 2 kap. 1 och 2 §, 4 § 1 mom. och 13 § 4 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa,*

2) *tillämpningen av 2 kap. 5 a och 10 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och de förutsättningar för att få arbetslöshetsförmåner som avses i dessa paragrafer,*

3) *den arbetssökandes deltagande i sysselsättningsfrämjande service och huruvida sysselsättningsfrämjande service ingår i den ovan i 9 § 1 mom. avsedda plan som utarbetats med den arbetssökande; arbets- och näringsbyrån ger dock ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om sådan arbetskraftsutbildning som avses i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och lagen om yrkesutbildning,*

4) *bevisligen avbrutna studier enligt 6 kap. 3 § 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice samt förutsättningar för arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån enligt 5–7 § i det kapitlet,*

5) *stöd tid för studier, invandrarens skyldigheter och uppföljning av och avbrott i studier enligt 25 § i lagen om främjande av integration.*

När det gäller behörigheten för arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter att ge ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om rätten till arbetslöshetsförmåner för en kund hos en kommun inom ett försöksområde tillämpas 11 kap. 4 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. På arbetskraftspolitiska utlåtanden av kommuner inom försöksområden och av arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter tillämpas 11 kap. 4 § 3 och 4 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Genom förordning av arbets- och näringsministeriet får närmare bestämmelser utfärdas om lämnande av arbetskraftspolitiska utlåtanden och om de uppgifter som ska ingå i utlåtandena samt om rätten för arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter att ge arbetskraftspolitiska utlåtanden om rätten till arbetslöshetsförmåner för en kund hos en kommun inom ett försöksområde.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

På kommuner inom försöksområden tillämpas vad som med stöd av 9 kap. 2 § 4 mom. i lagen om offentlig Arbetskrafts- och företags-service föreskrivs om fastställande av kostnadsersättning och arbets- och näringsbyråns skyldighet att anmäla de uppgifter som påverkar fastställandet av kostnadsersättningen till arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten.

På rätten för kommunerna inom försöksområdena att få uppgifter för att kunna sköta de uppgifter som anges i 1 mom. tillämpas vad som i 13 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskrivs om arbets- och näringsbyråns rätt att få uppgifter. Vad som i 13 kap. 3 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreskrivs om Arbetskraftsmyndigheten gäller kommuner inom försöksområden när de sköter de uppgifter som avses i 1 mom.

14 §

Användningen av arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem

Närings-, trafik- och miljöcentralernas och arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter kan på ansökan av en kommun inom ett försöksområde bevilja tjänsteinnehavare i kommunens personal användarrättigheter till kundinformationssystemet, om det är nödvändigt för skötseln av de uppgifter som avses i denna lag. Användarrättigheter kan beviljas om utförandet av de uppgifter som avses i denna lag eller de tillsyns-, utvecklings-, uppföljnings-, statistikförings-, prognostiserings- eller styruppgifter som anknyter till den service, de stöd eller de kundprocesser som avses i denna lag utgör minst hälften av den arbetsbeskrivning som den som ansöker om användarrättigheterna har och behovet av att använda kunduppgifter inte är sporadiskt eller sällsynt. Bestämmelser om behandlingen av de personuppgifter som förts in i informationssystemet finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv

14 §

Användningen av arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem

Närings-, trafik- och miljöcentralernas och arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter kan på ansökan av en kommun inom ett försöksområde eller av en samkommun som inrättats av kommunerna inom försöksområdet och svarar för de uppgifter som avses i denna lag bevilja tjänstemän som hör till kommunens eller samkommunens personal användarrättigheter till kundinformationssystemet, om det är nödvändigt för skötseln av de uppgifter som avses i denna lag. Användarrättigheter kan beviljas om skötseln av de uppgifter som avses i denna lag eller de tillsyns-, utvecklings-, uppföljnings-, statistikförings-, prognostiserings- eller styruppgifter som anknyter till den service, de stöd eller de kundprocesser som avses i denna lag utgör minst hälften av den arbetsbeskrivning som den som ansöker om användarrättigheterna har och behovet av att använda kunduppgifter inte är sporadiskt eller sällsynt. Bestämmelser om behandlingen av de personuppgifter som förts in i informationssystemet finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679

Gällande lydelse

95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan *den allmänna dataskyddsförordningen*, och i dataskyddslagen (1050/2018).

På ändring och upphävande av användarrättigheter som beviljats en tjänsteinnehavare i en kommun inom ett försöksområde tillämpas vad som i 13 kap. 5 a § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om ändring och upphävande av användarrättigheter som beviljats en tjänsteman som är anställd hos arbets- och näringsbyrån.

16 §

Statlig finansiering av försöksområden

Service enligt denna lag finansieras inom ramen för de beviljade budgetanslagen med det anslag i statsbudgeten som anvisats för främjande av sysselsättningen och bekämpande av arbetslösheten (*sysselsättningsanslag*) och med anslaget för arbetslöshetsförmåner. Närings-, trafik- och miljöcentralen bestämmer det maximibelopp som försöksområdet har fullmakt att använda. Innan fullmakt ges ska närings-, trafik- och miljöcentralen höra försöksområdet.

Vad som i lagen om statsbudgeten (423/1988) föreskrivs om användningen av anslag gäller försöksområdet när de använder statliga anslag.

17 §

Rätt att få uppgifter, förvägran av service och sökande av ändring

På ett beslut och avgörande av en kommun inom ett försöksområde tillämpas vad som i 14

Föreslagen lydelse

om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan *den allmänna dataskyddsförordningen*, och i dataskyddslagen (1050/2018).

På ändring och upphävande av användarrättigheter som beviljats en *tjänsteman* i en kommun inom ett försöksområde *eller i en samkommun som bildats av kommuner i ett försöksområde och svarar för de uppgifter som avses i denna lag* tillämpas vad som i 13 kap. 5 a § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om ändring och upphävande av användarrättigheter som beviljats en tjänsteman som är anställd hos arbets- och näringsbyrån.

16 §

Statlig finansiering av försöksområden

Service enligt denna lag finansieras inom ramen för de beviljade budgetanslagen med det anslag i statsbudgeten som anvisats för främjande av sysselsättningen och bekämpande av arbetslösheten (*sysselsättningsanslag*) och med anslaget för arbetslöshetsförmåner. Närings-, trafik- och miljöcentralen bestämmer det maximibelopp som försöksområdet har fullmakt att använda. Innan fullmakt ges ska närings-, trafik- och miljöcentralen höra *kommunerna inom* försöksområdet.

Vad som i lagen om statsbudgeten (423/1988) föreskrivs om användningen av anslag gäller *kommunerna inom* försöksområdet när de använder statliga anslag.

17 §

Rätt att få uppgifter, förvägran av service och sökande av ändring

På ett beslut och avgörande av en kommun inom ett försöksområde tillämpas vad som i 14

Gällande lydelse

kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om ändringssökande och begränsningar i fråga om ändringssökandet samt om hur omprövningsbegäran och besvär inverkar på verkställigheten av beslut. Bestämmelser om sökande av ändring i ett beslut som Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa fattat på grundval av ett arbetskraftspolitiskt utlåtande finns i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

20 §

Försöksområdets kommuners och deras kunders skyldighet att lämna uppgifter

En kommun inom ett försöksområde ska utan dröjsmål till arbets- och näringsbyrån lämna de uppgifter som behövs för lämnande av arbetskraftspolitiska utlåtanden enligt 1 kap. 4 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

22 §

Tillsyn

Om det inom ett försöksområde uppdagas väsentliga brister i ordnandet av service enligt denna lag eller om verksamheten i övrigt strider mot lag, får regionförvaltningsverket meddela förelägganden om avhjälpande av bristerna eller missförhållandena. När ett föreläggande meddelas ska det sättas ut en tid inom vilken behövliga åtgärder ska vidtas.

Föreslagen lydelse

kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om ändringssökande och begränsningar i fråga om ändringssökandet samt om hur omprövningsbegäran och besvär inverkar på verkställigheten av beslut. *En sådan besvärsskrift enligt 14 kap. 2 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice som gäller ett beslut av en kommun inom ett försöksområde ska lämnas till kommunen i fråga.* Bestämmelser om sökande av ändring i ett beslut som Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa fattat på grundval av ett arbetskraftspolitiskt utlåtande finns i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

20 §

Försöksområdets kommuners och deras kunders skyldighet att lämna uppgifter

Närmare bestämmelser om det i 2 mom. avsedda lämnandet av uppgifter får utfärdas genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

22 §

Tillsyn

Om det i en kommun inom ett försöksområde uppdagas väsentliga brister i ordnandet av service enligt denna lag eller om verksamheten i övrigt strider mot lag, får regionförvaltningsverket meddela *kommunen* ett föreläggande om avhjälpande av bristerna eller missförhållandena. När ett föreläggande meddelas ska det sättas ut en tid inom vilken behövliga åtgärder ska vidtas.

25 §

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

(en ny §)

Övergångsbestämmelser i anslutning till att försöket avslutas

En sådan plan enligt 9 § som utarbetats för en arbetslös arbetssökande är förpliktande för kunden och arbets- och näringsbyrån efter det att denna lag har upphört att gälla eller efter det att behörigheten för kommunerna inom försöksområdena har upphört med stöd av 22 §, fram till dess att planen har reviderats i enlighet med 2 kap. 6 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

Arbets- och näringsbyrån är behörig i ett ärende som gäller ett beslut eller avgörande av en kommun inom ett försöksområde med stöd av denna lag och som är anhängigt när denna lag upphör att gälla eller när behörigheten för kommunerna inom försöksområdena upphör med stöd av 22 § eller som blir anhängigt efter det att denna lag har upphört att gälla eller efter det att behörigheten för kommunerna inom försöksområdena har upphört med stöd av 22 §.

Denna lag träder i kraft den 20 . Bestämmelserna i 12 a § 1 mom. 1 och 2 punkten samt 5 mom. träder dock i kraft först den 2 oktober 2021.

2.

Lag

om ändring av 9 kap. 5 § och 14 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) 9 kap. 5 § samt 14 kap. 1 § 3 mom. 3 punkten och 2 och 3 §, sådana de lyder, 9 kap. 5 § i lag 1555/2015, 14 kap. 1 § 3 mom. 3 punkten i lag 1456/2016, 14 kap. 2 § i lag 1133/2014 och 14 kap. 3 § delvis ändrad i lagarna 548/2017 och 474/2015, och
fogas till 14 kap. en ny 4 § som följer:

Gällande lydelse

9 kap

Kostnadsersättning

5 §

Tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om arbetslöshetskassor

Om inte något annat föreskrivs i denna lag tillämpas på kostnadsersättning lagen om arbetslöshetskassor (603/1984) och följande bestämmelser i lagen om utkomstskydd för arbetslösa:

- 1) 11 kap. 2 § (skyldighet att lämna uppgifter),
- 2) 11 kap. 3 § (beslut om förmåner),
- 3) 11 kap. 5 § (betalningssätt),
- 4) 11 kap. 6 § (tillfälligt avbrott i utbetalningen eller betalning till lägre belopp),
- 5) 11 kap. 10 § (återkrav),
- 6) 11 kap. 13 § (kvittning),
- 7) 11 kap. 14 § (indrivning av arbetslöshetsförmåner i vissa fall),
- 8) 11 kap. 15 § (utmätning av arbetslöshetsförmåner),
- 9) 11 kap. 15 a § (preskription av fordringar),
- 10) 12 kap. (sökande av ändring),
- 11) 13 kap. 1, 3–8 och 10 § (bestämmelser om erhållande och utlämnande av uppgifter).

Om Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan betalar ut en arbetslöshetsförmån utan beslut i enlighet med 11 kap. 8 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och mottagaren av förmånen har rätt att få kostnadsersättning, kan Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan på motsvarande sätt betala även denna ersättning utan beslut. Kostnadsersättningen betalas då till fullt belopp.

Med avvikelse från 12 kap. 1 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska en besvärsskrift som gäller arbets- och näringsbyråns beslut ges in till den berörda arbets- och näringsbyrån.

14 kap

Föreslagen lydelse

9 kap.

Kostnadsersättning

5 §

Tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om arbetslöshetskassor

På kostnadsersättning enligt 1 § 1 mom. tillämpas lagen om arbetslöshetskassor (603/1984) och följande bestämmelser i lagen om utkomstskydd för arbetslösa:

- 1) 11 kap. 2 § (skyldighet att lämna uppgifter),
- 2) 11 kap. 3 § (beslut om förmåner),
- 3) 11 kap. 5 § (betalningssätt),
- 4) 11 kap. 6 § (tillfälligt avbrott i utbetalningen eller betalning till lägre belopp),
- 5) 11 kap. 10 § (återkrav),
- 6) 11 kap. 13 § (kvittning),
- 7) 11 kap. 14 § (indrivning av arbetslöshetsförmåner i vissa fall),
- 8) 11 kap. 15 § (utmätning av arbetslöshetsförmåner),
- 9) 11 kap. 15 a § (preskription av fordringar),
- 10) 12 kap. (sökande av ändring),
- 11) 13 kap. 1, 3–8 och 10 § (vissa bestämmelser om erhållande och utlämnande av uppgifter).

Om Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan betalar ut en arbetslöshetsförmån utan beslut i enlighet med 11 kap. 8 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och mottagaren av förmånen har rätt att få kostnadsersättning, kan Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan på motsvarande sätt betala även denna ersättning utan beslut. Kostnadsersättningen betalas då till fullt belopp.

14 kap.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Sökande av ändring

Sökande av ändring

1 §

1 §

Omprövningsbegäran och besvär

Omprövningsbegäran och besvär

Omprövning av beslut får inte begäras och besvär över beslutet får inte anföras om

Omprövning av beslut får inte begäras och besvär över beslutet får inte anföras om

3) ersättning för rese- och logikostnader har förvägrats genom beslutet med stöd av att villkoret i 10 kap. 1 § 2 mom. inte uppfylls,

3) genom beslutet har förvägrats
a) ersättning för rese- och logikostnader med stöd av att villkoret i 10 kap. 1 § 2 mom. inte uppfylls,

b) kostnadsersättning enligt 9 kap. 1 § 3 mom. på grundval av arbets- och näringsbyråns prövning,

2 §

(en ny §, nuvarande 2 § flyttas till 3 §)

Sökande av ändring i ett beslut om kostnadsersättning

Med avvikelse från 1 § 1 mom. får ändring i ett beslut om sådan kostnadsersättning som avses i 9 kap. 1 § 3 punkten sökas hos besvärsnämnden för social trygghet. Ändring i beslut av besvärsnämnden för social trygghet får sökas hos försäkringsdomstolen. Försäkringsdomstolens beslut får inte överklagas genom besvär.

Besvärsskriften ska inom 30 dagar från det att ändringssökanden fick del av beslutet lämnas till den arbets- och näringsbyrån som fattat beslutet. Arbets- och näringsbyrån ska behandla besvären som en omprövningsbegäran. Om arbets- och näringsbyrån inte kan rätta beslutet, ska den inom 30 dagar från besvärstidens utgång sända besvärsskriften och sitt utlåtande till besvärinstansen för behandling.

2 §

3 §

Hur omprövningsbegäran och besvär inverkar på verkställigheten av beslut

Hur omprövningsbegäran och besvär inverkar på verkställigheten av beslut

Ett beslut som arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservice-

Ett beslut som arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter, närings-, trafik- och miljöcentralen eller

Gällande lydelse

center, närings-, trafik- och miljöcentralen eller närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter fattat med stöd av denna lag får verkställas även om omprövning av beslutet har begärts eller besvär har anförts, om inte den myndighet som behandlar omprövningsbegäran eller besvärsmyndigheten beslutar något annat.

3 §

Ändringssökande av vissa beslut

På sökande av ändring i sådana beslut av Statskontoret som avses i 4 kap. 11 § tillämpas lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

Föreslagen lydelse

närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter fattat med stöd av denna lag får verkställas även om omprövning av beslutet har begärts eller besvär har anförts, om inte den myndighet som behandlar omprövningsbegäran eller besvärsmyndigheten beslutar något annat.

4 §

Sökande av ändring i ett ersättningsbeslut om olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom

I fråga om sökande av ändring i sådana beslut av Statskontoret som avses i 4 kap. 11 § tillämpas lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 2 a kap. 13 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 2 a kap. 13 a §, sådan den lyder i lag 1271/2020, som följer:

Gällande lydelse

2 a kap

Förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda

13 a §

Föreslagen lydelse

2 a kap.

Förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda

13 a §

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Kostnader för deltagande i service

Kostnader för deltagande i service

En person har en i 11 § avsedd giltig orsak att inte fullfölja sysselsättningsplanen eller en plan som ersätter den till den del det i planen har avtalats om deltagande i annan service än sysselsättningsfrämjande service, samt en i 13 § avsedd giltig orsak att vägra delta i annan service än sysselsättningsfrämjande service och att avbryta servicen, om han eller hon orsakas oundvikliga kostnader för deltagandet i servicen och inte betalas kostnadsersättning enligt 9 kap. 1 § 3 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice eller motsvarande ersättning med stöd av någon annan lag.

En person har en i 11 § avsedd giltig orsak att inte fullfölja sysselsättningsplanen eller en plan som ersätter den till den del det i planen har avtalats om deltagande i annan service än sysselsättningsfrämjande service, samt en i 13 § avsedd giltig orsak att vägra delta i annan service än sysselsättningsfrämjande service och att avbryta servicen, om han eller hon orsakas oundvikliga kostnader för deltagandet i servicen och inte *beviljas* kostnadsersättning enligt 9 kap. 1 § 3 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice eller motsvarande ersättning med stöd av någon annan lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 9 § i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen (1369/2014) 9 § 4 mom., sådant det lyder i lag 448/2020, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

9 §

Kundregistret över sektorsövergripande samservice

Kundregistret över sektorsövergripande samservice

Närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter kan bevilja användarrättigheter till kundregistret över sektorsövergripande samservice på ansökan av arbets- och

Närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter kan bevilja användarrättigheter till kundregistret över sektorsövergripande samservice på ansökan av arbets- och

Gällande lydelse

näringsbyrån, kommunen eller Folkpensionsanstalten. Användarrättigheter kan beviljas en tjänsteman som är anställd hos arbets- och näringsbyrån, kommunen eller Folkpensionsanstalten och som sköter uppgifter som avses i denna lag. En tjänsteman som har beviljats användarrättigheter får trots sekretessbestämmelserna söka och använda uppgifter i kundregistret, om det behövs för att ordna kundbetjäningen.

Föreslagen lydelse

näringsbyrån, kommunen, *samkommunen* eller Folkpensionsanstalten. Användarrättigheter kan beviljas *en person* som är anställd hos arbets- och näringsbyrån, kommunen, *samkommunen* eller Folkpensionsanstalten och som sköter uppgifter som avses i denna lag. *En person* som har beviljats användarrättigheter får trots sekretessbestämmelserna söka och använda uppgifter i kundregistret, om det behövs för att ordna kundbetjäningen.

Denna lag träder i kraft den 20 .
